

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Viharnik

• Gozdarstvo • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo • Lesna industrija • Šparovni kotiček

Drava kot priložnost

Saša Lovrec, inž. grad.

Foto: Marta Krejan, Marinka Dretnik

V sklopu projekta Drava kot priložnost je končan tudi zadnji objekt od treh turističnih info pisarn vzdolž reke Drave. Posebnost in hkrati pomembnost tega projekta in same izvedbe je prvo resno sodelovanje povezanih podjetij v sklopu Gozdnega gospodarstva, d. d., Slovenj Gradec. Nosilec in glavni izvajalec projekta so bile Koroške Gradnje, d. o. o., leseni del objektov ter del obrtniških del pa so izvajala ostala podjetja skupine GLI, d. o. o. in Smreka Gornji Grad, d. o. o. Kljub začetnemu privajanju sodelovanja med podjetji, ki so prvič delala skupaj, je kasneje delo in samo izvajanje potekalo korektno. S prvim uspešno končanim skupnim projektom se tako odpirajo priložnosti skupnega nastopanja na trgu in zglednega sodelovanja med izvajalci klasične in lesene gradnje. Pomembno pa je utrjevanje in predvsem homogeno skupno sodelovanje podjetij skupine Gozdnega gospodarstva, d. d., Slovenj Gradec.

Zadnji končan objekt projekta Drava kot priložnost je objekt Muta. Objekt je posebnega videza oz. dizajna. Ob vožnji mimo kraja Muta ti pogled pritegne nekaj novega ob bregu Drave in obstane na prekrasnem lesenem objektu in avditoriju pred njim.

Projekt Muta

Dejan Vodovnik, tehnični direktor, Smreka Gornji Grad

Stavba na Muti je svojevrstna zaradi svoje arhitekture oziroma nepravilnih oblik. Ker se na objektu prelivajo stari in novi detajli, je izredno zahteven za izgradnjo, saj je bilo potrebno pri izvedbi upoštevati lastnosti naravnih in umetnih – modernih – materialov. Tu imam v mislih predvsem izvedbo strešne konstrukcije z leseno kritino v kombinaciji z novejšo EPD kritino in s stekleno površino.

Obilo težav so nam pri sami izvedbi povzročali neusklajeni oziroma nedodelani načrti, ampak prav zaradi te raznolikosti, zahtevnosti in križanja starejših in modernejših detajlov je ta projekt za podjetje Smreka, d. o. o., in zame osebno pomenil določen izziv.

S skupnimi močmi vseh, ki smo sodelovali pri tem projektu, nam je uspelo zgraditi poseben objekt, ki bo vsekakor pritegnil pozornost mimoidočih.

Gradnja gre h koncu ...

Predstavniki podjetij spremljajo napredovanje gradnje

Perspektiva uporabe lesne biomase v Sloveniji

Marta Krejan

Foto: Marta Krejan

Visoka šola za tehnologijo polimerov, Center odličnosti PoliMaT in Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec so v četrtek, 30. septembra, organizirali konferenco, na kateri je sedem strokovnjakov z različnih področij, ki se tičejo rabe lesne biomase, predstavilo svoje poglede, načrte ali vizije o rabi lesa v Sloveniji.

Predstavnica Gozdarskega inštituta dr. **Nike Krajnc** je med drugim povedala, da so pri nas največji porabniki lesne biomase gospodinjstva, in sicer gre največ lesa za ogrevanje. Za to se izkorišča predvsem droben les in les slabše kakovosti, lesne ostanke v lesnih podjetjih izrabljajo za proizvodnjo toplote in elektrike, odslužen les pa se porabi tudi za izdelavo ivernih plošč. Ena izmed najpomembnejših težav, ki pri tem nastajajo, je onesnaževanje, gre pa tudi za neracionalno izrabo lesa, saj je to material, ki ima veliko večjo vrednost in veliko možnosti izkoriščanja. Izzivi za Inštitut so predvsem natančnejše spremljanje proizvodnje in rabe okroglega lesa, iskanje novih virov biomase in ocena dejansko razpoložljivih potencialov za predelavo in energetske rabe. Trudijo se povečati rabo lesne biomase, vendar ne na škodo lesne industrije, promovirati les kot surovino in energent in poudarjajo sodobno tehnologijo, ki je učinkovitejša in smotrnejša, saj zmanjša emisije in porabo energenta.

Silvo Pritrznik, direktor Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec, opozarja na vrednost lesa samega po sebi in poudarja dodano vrednost, ki mu jo z določeno obdelavo dodamo sami. Les je trajen, energetsko varčen, okolju prijazen in moderen material, s katerim na nek način ravnamo prav mačehovsko, kar je nedopustno. Kvalitetni koroški gozdovi (gozdnih površin je pri nas 70 %) so bogati predvsem s smrekjo, njihova funkcija pa je večnamenska; niso samo nujno potrebni za življenje, so tudi vir zaposlitve, in sicer tako skozi turizem kot gozdarstvo in lesno industrijo. Pomenijo način življenja in mnogim so sredstvo za preživetje. Slogan Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec "**Od gozda do hiše**" na nek način zajema vse, kar družba dosega in želi še izboljšati s svojim načinom dela in z gospodarjenjem z gozdovi: oskrbovati ljudi z lesom, domačemu lesu dodati vrednost ter razviti primarno in finalno lesno industrijo. Gozdno gospodarstvo vse to združuje, izvaja in izboljšuje, saj skupaj s povezanimi družbami in poslovnimi enotami izvaja naslednje dejavnosti:

- pridobivanje lesa (GG),
- primarna predelava (GG, GG INPO, Otiški Vrh, Radlje),
- izdelava masivnih lesenih hiš (Smreka Gornji Grad),
- pridobivanje energije iz lesne biomase (Energetika biomasa Radlje),
- izdelava lesene embalaže (GG INPO Radlje),
- projektiranje (GG INPO), visoke in nizke gradnje (Koroške Gradnje),
- trgovina (Slovenj Gradec, Radlje, Ptuj, Celje).

V interesu gozdarstva je, da se lesna industrija čim bolj razvije tako kvantitativno kot kvalitativno, saj je les pravzaprav edina slovenska surovina, ki je tudi obnovljiva. Leseni izdelki oz. stavbe so energetsko varčne in ustvarjajo kvalitetno bivalno klimo. S povečanjem, integracijo in optimizacijo žagarskih kapacitet na Koroškem se lahko v prihodnjih letih uspešno izvede projekt, ki ga ima podjetje v načrtu. Ugotavlja se namreč, da ima sistem gradnje z lesenimi bruni, ki ga izvajajo v Smreki, omejene tržne možnosti. Zaradi tega se načrtuje nov produkt v smislu zamenjave linijskih nosilcev s ploskovnimi nosilci, ki dajejo več možnosti gradnje na področju javnih zgradb in večstanovanjskih objektov.

Nadaljevanje na str. 4

Dr. **Matjaž Kunaver** iz Kemijskega inštituta je svoje predavanje pričel s predstavitvijo osnovnih sestavin lesa. Les je, kot pravi, kompleksen naravni polimer iz snovi, ki se pod določenimi pogoji utekočini. Utekočinjenje lesa je pri nas še slabo poznan proces, dejansko še v povojih, dokazano pa je že, da utekočinjanje pretvori les v surovino za sintezo novih, okolju prijaznih polimerov. Tako predelan les je primeren za izolacijo, kot vezivo oz. lepilo ivernih plošč in kot gorivo. Izkoristek pri utekočinjenju je več kot 95 %.

Svoje poglede na polimere na osnovi obnovljivih virov je predstavil tudi dr. **Andrej Kržan**, ravno tako iz Kemijskega inštituta, Center odličnosti PoliMaT. Osredotočil se je na plastiko, ki predstavlja enega od najpogostejše izpostavljenih problemov v današnjem času, je pa plastika eden od polimerov. Kaj polimer sploh je? Polimer je makromolekula, sestavljena iz ponavljajočih se strukturnih enot. Poleg plastike so dobro poznani polimeri še DNK in proteini. Polimeri so umetni (plastične mase) in naravni (celuloza, škrob, hitin, proteini ...). Križan zagovarja rabo plastike, saj je eden od izredno uporabnih materialov, lahko pa temelji na obnovljivih virih, ki jih je mnogo. Križan je skeptičen do promoviranja t. i. eko plastike oz. okolju prijazne plastike, saj biorazgradnja le-te ni dokazana, kar lahko pomeni, da oglaševalci kupce zavajajo.

Tehnološki center Polieko je zastopal **Janez Navodnik**, ki je ob prihodu za kateder najprej povedal, da je lesa škoda za kurjenje. Prihodnost vidi v polimerizaciji lesa in predelavi lesa v kompozite. Pravi, da imajo polimeri vodilno vlogo med naprednimi materiali in da počasi postajajo najpomembnejši funkcionalni material.

Danilo Ranc, direktor Lesne TIP Otiški Vrh, d. d., vidi možnosti uporabe lesne biomase v proizvodnji ivernih plošč. Kot večina ostalih predavateljev tudi Ranc poudarja količino lesne zaloge, ki jo ima Slovenija. Slabih 60 % slovenskega ozemlja pokrivajo gozdovi in glede na gozdnatost smo v Evropski uniji na tretjem mestu – za Švedsko in Finsko. Ugotavlja, da s kurjenjem lesa ne dosegamo ciljev, ki si jih je Slovenija zadala s podpisom kjotskega sporazuma pred deva letoma. Z uporabo lesa za razne izdelke bi se emisije CO₂ precej zmanjšale: energetska potratno proizvodnjo aluminija, jekla in plastike bi morala nadomestiti okolju prijazna lesna industrija (za izdelavo plastičnega stola se porabi 10-krat več energije, za izdelavo aluminijastega pa kar 20-krat več kot za izdelavo lesenega stola); les je energetska varčen material; leseni izdelki vežejo CO₂; lesnopredelovalna industrija daje lesu dodatno vrednost.

Med drugim pravi, da bi bilo treba lesno industrijo uvrstiti med prioritete panoge slovenskega gospodarstva in zajezi izvoz lesnih surovin z državno podporo lesnopredelovalni industriji. K racionalnejši rabi in izkoriščanju lesa in njegovih proizvodov bi veliko pripomogla tudi diferenciacija med lesom, uporabnim v industrijske namene, in tistim za

energijske namene.

Leopold Mori, predstavnik Energetike biomase, d. o. o., ugotavlja, da je izkoriščanje biomase za proizvodnjo toplote najstarejša oblika proizvodnje energije, ki jo uporablja človeštvo. Lesna biomasa se najpogosteje uporablja v obliki golih drv, ceplic, žagovine, lubja, sekancev in drugih proizvodov, kot so stiskanci, peleti idr. Proizvedejo se lahko para, topla in termalna voda, topel zrak, gorljiv ali sintetični plin, biodizel in bioalkohol, vrsta končne porabe pa je lahko toplotna energija ali električna energija. Načini pridobivanja energije so različni.

Na konferenci je Mori predstavil možnosti uporabe lesne biomase kot kuriva (SPT – soprodukt toplote in električne energije ali kogeneracija), pri čemer gre za sočasno proizvodnjo toplotne in električne energije pri enem samem procesu. Pri tem je izraba energije, ki jo je mogoče pridobiti iz goriva optimalna, emisije CO₂ so manjše, obratovalni stroški so nižji, električna energija pa se tako proizvaja na isti lokaciji kot obdelava lesa. Izkoristek je običajno 70 % ali večji. Les je domač in obnovljiv vir energije, ki je okolju prijazen, dosegljiv in relativno poceni ter je neodvisen od cen nafte in plina.

Po končani konferenci, ki je potekala v prostorih Visoke šole za tehnologijo polimerov v Slovenj Gradcu, so ob zakuski potekali konstruktivni pogovori sodelujočih strokovnjakov.

Informativni gozdarski storži v septembru

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd
Zavod za gozdove Slovenije,
Območna enota Slovenj Gradec

Foto: Gorazd Mlinšek

Za nami je zelo moker mesec. Na Koroškem je v štirinajstih septembrskih dneh deževalo. Neviht je bilo manj, dež se je pojavljal v obliki rahlega dežja ali kot normalno deževje. Močnejše je ulivalo med 16. in 19. septembrom. Na srečo v našem območju količina dežja ni bila tako velika kot drugje po Sloveniji, kjer so poplavljal posamezne reke in potoki. Med najbolj obilnimi so bile Vipava, Hubelj, Ljubljana, Gradaščica, Savinja, Sava (v spodnjem delu) in Krka. Skoraj prvotno obliko je dobilo Ljubljansko barje, poplavljeni so bili predeli zahodnega in južnega dela Ljubljane. Pod vodo je bilo skoraj pol Slovenije. Poleg poplav so veliko škodo povzročili tudi zemeljski plazovi in usadi. Na Koroškem so obilne padavine v omenjenem času povzročile površinske poškodbe na posameznih gozdnih in drugih prometnicah. Zelo so namočile tla (zemljo), tako da smo tudi v našem gozdnogospodarskem območju evidentirali nekaj manjših usadov v gozdnem prostoru. **20. septembra 2010 je okoli 12.20 ure velik zemeljski plaz zasul železniško progo in regionalno cesto izven naselja Dobrije. Več tisoč kubičnih metrov zemeljskega materiala je zaprlo cestni in železniški promet med Dravogradom in Ravnami na Koroškem. Plaz se je pričel trgati pri Lipovniku na Tolstem Vrhju nad Ravnami na Koroškem v dopoldanskih urah. Ogromne količine blata so zdrsele po strugi strmega gozdnatega pobočja. Plaz je spodkopal in podrl tudi nekaj dreves.** Po končanem močnem deževnem obdobju (po 19. septembru) je ves teden prevladovalo jasno do delno jasno vreme, konec tedna (25. 9. 2010) pa so ponovno uresničile vremenske napovedi meteorologov, vendar je deževje bilo bolj zmerno. Dežnike smo imeli na Koroškem odprte lokalno različno še 27., 28. in 29. septembra. Najnižje septembrske dnevne temperature so bile od 3 do 14 °C, najtoplejše pa od 11 do 14 °C. Najbolj toplo je bilo tretji teden v septembru, najhladneje pa zadnje tri dni v tem mesecu.

Za sodelavce Viharnika je bil 1. september 2010 poseben dan. Direktor GG Slovenj Gradec Silvo Priteržnik nam je ta dan predstavil novo sodelavko Marto Krejan, lektorico Viharnika, ki bo zamenjala dosedanjo urednico Viharnika Ido Robnik ob upokojitvi. **Marti želimo, da se bi v gozdarskih vrstah dobro počutila!**

Življenje se je v letošnjem letu zaključilo Ladinikovi jelki, ki jo imajo Ladiniki s Plata za domače hišno drevo. Rasla je v gozdu v neposredni bližini hiše v družbi treh dreves izrednih dimenzij in zanimivih oblik – evropskega macesna, gorskega javorja in bukve. Ta drevesa so na republiškem seznamu naravnih vrednot. Ladinikovo jelko želi lastnik Marko Ladinik posekati,

Ovce v gozdnem rezervatu Olševa

še preden jo bodo pričele razgrajevati najrazličnejše glive. Zato je bilo potrebno obvestiti Zavod za varstvo narave OE Maribor, kjer imajo to jelko na seznamu zavarovanih dreves in drugih rastlin, da se je jelka posušila. Potrebno je bilo podati vlogo za posek tega drevesa. Na podlagi obvestila in vloge so naravovarstveniki iz Maribora izbrisali Ladinikovo jelko iz seznama naravnih vrednot, na Ministrstvu za okolje in prostor pa so izdali pozitivno odločbo za posek te jelke. Na osnovi te odločbe bo revirni gozdar izdal lastniku gozda in smreke odločbo za posek suhe Ladinikove drevesne lepote. Takšen je uradni postopek za odobritev poseka dreves, ki so na seznamu naravnih vrednot. **Seznam naravnih vrednot državnega in lokalnega pomena lahko poiščete v Uradnem listu RS 41/2004.**

V seznamu naravnih vrednot sta tudi cemprin in veliki jesen na Pudgarskem na Ludranskem vrhu. Obe drevesi rasteta v neposredni bližini gozdarskih stavb. **Cemprin je avtohtona drevesna vrsta, ki je v Sloveniji zelo malo zastopana.** Pudgarski cemprin je iz leta v leto vse manj vitalen, njegova krošnja postaja vse

Križ na pašniku na Planinčevem pod Olševa

bolj presvetljena. Tudi letos je postal zelo osut. Iglice – iz listnatega popka cemprina raste skupaj pet iglic – so najprej porumenele, nato porjavele, nato pa se posušile. Vzorce obolelih vej Pudgarskega cemprina smo dali septembra v analizo Gozdarskemu inštitutu Slovenije v

Ljubljano. Glivo, ki povzroča obolelost tega cemprina, bodo lažje ugotovili na spomladanskih poganjkih naslednje leto, ko bodo vzorci gliv sveži. Primerjali jih bodo z vejami, ki jih bomo nabrali z dreves cemprinov, ki rastejo na Smrekovcu.

Paša je v gozdu prepovedana, izjemoma se dovoli pašo živine v gozdu z gozdnogojitvenim načrtom, če ni v nasprotju s funkcijami, ki so določene v gozdnogospodarskih načrtih. Pod kakšnimi pogoji in kje lahko pasejo živino, točno določa Pravilnik o varstvu gozdov. Gozdna površina, na kateri je dovoljena paša, mora biti izločena kot nadaljevanje pašnika ali se vključuje v celoto pašnih planin. Pašna površina v gozdu, določena za pašo živine, mora biti z ograjo ločena od ostalega gozda tako, da preprečuje prehod živine v ostali del gozda. Ograje so tujek v gozdu, s katerimi preprečimo poškodbe in objedanje v mlajših fazah gozda. Pri postavitvi in obnovi teh je potrebno upoštevati selitvene poti prostoživečih živali. Te morajo

Nadaljevanje na str. 6

biti izven pašne sezone prehodne.

Tudi na Koroškem je kar nekaj planinskih pašnikov, ki se lepo vklaplajo v gozdni prostor (Jelenovo pod Uršljo goro, Rišperg v Podpeci, pašniki na Linšah, Macigojevo, Macigojeva puša med Platom in Kotom, pašnika na Olševi – Marholče, Zadnji travnik in drugi). Mnogi med njimi so lepo urejeni. Za njih skrbijo kmetje, ki pasejo na teh površinah in so združeni v pašne skupnosti. Ti sodelujejo z gozdarji javne gozdarske službe, lovci in naravovarstveniki. Lepo urejen in vzdrževan pašnik popestri krajinski videz posameznega planinskega predela. Med njimi je tudi pašnik na Marholčah na Olševi, kjer so postavili kmetje pašne skupnosti Olševa lepo znamenje na manjši vzpetini, kjer naj bi nekoč stala kapela, mimo pa je vodila pot v Avstrijo. Avtorja markantnega križa s Kristusom sta Jože Potočnik, mladi gospodar na kmetiji Ratih v Bistri in Rudi Kos iz pod Pece.

V prvi polovici septembra so se na pašniku pod grebenom Olševe še pasle krave in biki. V bližino omenjenih pašnikov so se s savinjskega dela planin spustile ovce. V gozdnem rezervatu Olševa, skozi katerega je speljana planinska pot z Zadnjega travnika mimo lovskega bivaka na vrh Olševe, se je veselo paslo okoli sto ovc. Ovc pa v gozdu nismo veseli gozdarji in lovci. **Ovce v gozdu žrejo in objedajo mlada drevesa (vzrnik, mladje), odganjajo divjad in na strmih erodibilnih pobočjih lahko povzročijo erozijo. Lastniki omenjenih ovc naj poskrbijo, da se naslednje leto v jesenskem času ne bomo ponovno srečali v gozdovih pod vrhom Olševe z njihovimi ovcami, saj so že letos zaradi neupoštevanja prepovedi paše v gozdu povzročili prekršek!**

Naloga gozdarjev Zavoda za gozdove Slovenije je, da skrbimo tudi za osveščanje javnosti, še posebno pa lastnikov gozdov in šolske mladine. V okviru Oddelka za stike z javnostjo deluje tudi delovna skupina za osveščanje javnosti, v kateri je en predstavnik območne enote javne gozdarske službe. Skupina se sestaja na delovnih sestankih, na katerih razglablja o tekočih in drugih strokovnih dogajanjih na področju stikov z javnostmi v posameznih gozdnogospodarskih območnih enotah.

Zadnji sestanek smo imeli 21. septembra 2010 na Mašunu. Naše srečanje je potekalo v obliki delavnice. Vsak območni predstavnik je podal svojo zgodbo o do sedaj najboljši izvedeni dejavnosti na področju odnosov z javnostmi. Tako kot je

Udeleženci delavnice o macesnu na Kleku

pestra gozdnata Slovenija, tako so pestri in raznoliki načini in oblike sodelovanja z javnostmi na posameznih območnih enotah. Zadnja točka našega delavnega srečanja je bila nenačrtovana. Člani skupine smo se uradno zahvalili vodji oddelka za stike z javnostmi Tonetu Lesniku, ki je že od ustanovitve Zavoda za gozdove Slovenije vodil in skrbel za osveščanje in promocijo zavoda. Tonetu so se v septembru namreč iztekali zadnji

Tone Lesnik na Mašunu

aktivni službeni dnevi. Tone je naše gore list. Mnogi Korošci ga poznajo, še posebno pa Črnjani. Mladost je preživel pod Uršljo goro in v Črni na Koroškem. Živel je sredi koroških gozdov, kjer si je kot gozdni delavec našel svojo prvo zaposlitev. Delo je nadaljeval med taksatorji načrtovalci v gozdovih Mislinjskega Pohorja. Nato je svojo izobrazbo izpopolnil v srednji gozdarski šoli, v

gozdarskem oddelku Biotehniške fakultete pa je diplomiral. Po končanem študiju se je zaposlil v Gozdnem gospodarstvu Ljubljana. V Ljubljani se je ustabil in si ustvaril družino. Od leta 1994 pa do danes je delal v Centralni enoti Zavoda za gozdove. Med delom je končal podiplomski študij specializacije. Na Mašunu so se ta dan uradno poslovili od Toneta Lesnika tudi vodje območnih enot, ki so imeli tam kolegij. Po končanem uradnem delu smo vsi skupaj še posedeli in pokramljali s Tonetom. Tonetu želim, da bi imel v upokojenskem stažu več časa za obiske Koroške, da bova obiskala katerega od prijateljev pod Uršljo goro ali pod Peco.

V jesenskem času so zelo slikoviti macesnovi gozdovi. S svojo barvitostjo navdihujejo planince, številne umetnike, zelo pomembni so tudi za gozdarje. **Naravni macesnovi sestoji varujejo strma labilna pobočja Julijskih Alp, Savinjskih Alp in Karavank vse do zgornje gozdne meje. Posamezno rastejo tudi na zgornji gozdni meji na skalnih policah. Največ macesna v koroški regiji je na Peci.** 28. septembra 2010 smo se gozdarji in naravovarstveniki posvetili ravno macesnu. Na Pokljuki je v Šport hotelu potekala delavnica "Naravni macesnovi sestoji v Sloveniji", na planini Klek pa smo izmenjali svoja strokovna mnenja o gospodarjenju z macesnovimi sestoji na raziskovalni ploški.

Gozdna turistična pot Plešivec nekoliko drugače

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.
 Zavod za gozdove Slovenije,
 OE Slovenj Gradec

Foto: Gorazd Mlinšek

V Območni enoti Slovenj Gradec je devet gozdnih učnih poti, ki so v upravljanju ali soupravljanju gozdarjev Zavoda za gozdove Slovenije. Namenjene so šolski in predšolski mladini in tudi odraslim, ki imajo radi gozd in naravo. Tako kot vsaka gozdna pot, so tudi gozdne učne poti zanimive, lepe, predvsem pa pestre. Na njih si v spremstvu vodnika ali sami nabiramo pozitivno energijo, ki nam pomaga razgibati telo in duha.

Zelo pomembno je, da hodiš po poti z odprtimi očmi in ušesi, predvsem pa, da znaš opazovati okolico in sprejemati pozitivne in negativne dogodke spoznavno in razumno. V veliko pomoč so ti lahko najrazličnejša pomagala. Če pa imaš nekaj domišljije in fantazije, je prehojena pot še lepša. Lepoto narave ob poti si lahko polepšaš in jo ovekovečiš na najrazličnejše načine – s pomočjo pisala, risala, fotografskega aparata in filmske kamere. Uspeh kreativnega sprehoda po določeni poti je, če znaš na enostaven način prenesti prijetna opažanja in dogodke drugim.

Veliko je pestrih gozdnih poti, pa tudi gozdna brezpotja so zanimiva. Med gozdnimi potmi so najbolj sigurne in poučne s smerokazi in z enostavnimi opisnimi tablami opremljene gozdne učne poti. Med te spada tudi Gozdna turistična pot Plešivec. Po njej smo se organizirano podali prvo soboto v septembru. Številna kolona pohodnikov ni motila gozdnega miru. Vsak posameznik je pohod skozi sotesko Kaštel, čez plešivško barje in po strmi poti proti Suhemu dolu doživljal po svoje. Tudi sem velikokrat prehojeno plešivško pot ta dan doživljal po svoje. Skoncentriral sem se na luknje in pot sam pri sebi imenoval "Plešivška pot lukenj". Na vsej poti sem se srečeval z njimi in jih registriral s fotoaparatom.

Pohodnike opazujejo kamnite oči – luknji v apneni steni je izdoblja voda.

V srednjem delu soteske Kaštel je mnogo brzic in lukenj, ki jih je letos oblivala voda.

Spomin na 9. avgust 1995 – neurje. Podivjana Suhodolnica je uničila gozdno cesto skozi Kaštel in z naplavinami zasula Vernerškov avto.

Najbolj strmi del poti proti lovski koči LD Podgorje zaradi lukenj in razritosti, ki jih povzročajo brezobzirni motokrosisti, postaja na posameznih delih erozijski jarek.

Skala ob GTP Plešivec je polna manjših luknjic, v katerih so se naselili številni mikroorganizmi, ki bodo skozi desetletja pomagali spreminjati njeno obliko.

Lunkja v deblu podrtega drevesa – delo gliv in mравelj.

Gozdarka Danijela Zaveršnik

Marta Krejan

Foto: arhiv Danijele Zaveršnik

Spremembe in novosti, ki jih ljudje doživljamo nenehno, s sabo navadno prinesejo tudi nove ljudi. Take in drugačne ljudi, eni izstopajo bolj, drugi manj. Ob prihodu v podjetje Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec mi je med drugimi prvi trenutek najbolj padla v oči mlada gozdarka. Deklet oz. žensk, ki se odločijo za poklic gozdarke ni tako malo, še vseeno pa v tem prevladujejo moški, poleg tega pa ni ravno pogosto, da se dekleta odločajo za delo na terenu. Danijela Zaveršnik, rojena Ferk, je ena izmed teh, ki vsako jutro že navsezgodaj začnejo dan v gozderjih.

Začnimo klasično in logično – z rojstvom ...

Rojena sem junija leta 1982 v Slovenj Gradcu očetu Danijelu in materi Hildi. Imela sem to srečo, da me je kot otroka pazila prababica, od katere naj bi se navzela tudi nekaj značajskih lastnosti. Nanjo me vežejo sami lepi spomini in kot njena prva pravnučinja sem bila pri njej še kako privilegirana. Ko sem bila stara pet let, smo se preselili v svojo hišo v Spodnjo Vižingo, kjer sem dobila sestro Andrejo. Z njo sva se vedno dobro razumeli in se še danes pogosto se nasmejiva ob spominu na kakšen najin otroški pripetljaj. Osnovno šolo sem obiskovala v Radljah ob Dravi. Bila sem tipična pubertetniška osnovnošolka, ki pa sta jo poleg fantov zanimala še narava in človek. Vključevala sem se v biološki krožek in vsa leta tudi v pevski zbor.

Obiskovala si zdravstveno šolo,

potem pa krenila v povsem druge vode. Kako to?

Po končani osnovni šoli mi odločitev za poklic ni delala nobenih težav, enostavno sem se vpisala v Srednjo zdravstveno šolo Slovenj Gradec, poklic: zdravstveni tehnik. Po nekaterih izkušnjah dela z ljudmi v bolnišnici in domovih za ostarele sem ugotovila, da to ni moj življenjski cilj. In izbrala sem drugo skrajnost – naravo – ter se vpisala v Biotehniško fakulteto v Ljubljani, smer gozdarstvo in gospodarjenje z gozdnimi viri. Uživala sem v tem študiju, še posebej na terenskih vajah, ki so potekale v vseh delih Slovenije. Študijsko življenje pa je bilo polno novih presenečenj in pričakovanj, poznanstev ... Kar hitro mi je postalo jasno, da je moja odločitev prava.

Po končanem študiju si opravila pripravništvo v GG. Kako si sprejela predlog, da začneš z opravljanjem terenskega dela? Kaj tvoje delo zajema?

Diplomirala sem 26. 6. 2006 in takoj zatem dobila pripravništvo na Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec, d. d. Leto dni sem bila pripravnica v gozdarski enoti, kjer sem dobila izkušnje z uvajanjem v nov računalniški program. Verjetno sta jih moje delo in odnos do dela prepričala, da sem tukaj dobila tudi prvo delovno mesto v komerciali. Moja želja in upanje pa sta bila, da bi delala to, za kar sem se izšolala. Ob upokojitvi gospoda Petra Tasiča sem sprejela njegovo delovno mesto operativnega vodje del. Zavedala sem se zahtevnosti in odgovornosti takega dela. Prvi dan sem bila kar zaskrbljena, kako bo. Kot veste, GG Slovenj Gradec na osnovni koncesije gospodari s 16.000 hektarji državnih gozdov na območju treh dolin:

Prisotna je povsod, kjer je treba, in vedno, ko je treba.

Dravske, Mežiške in Mislinjske doline pod obronki Pece, Uršlje gore in v delu Pohorja. Moje območje dela pokriva Dravsko dolino (levi in desni breg reke Drave), rečeno v grobem. V gozdarski enoti Radlje nas je devet. Imamo dva traktorja in žičnico, ki jo posojamo ostalim enotam.

Moje naloge so, da zagotavljam operativno organizacijo proizvodnega dela, vodim delovne skupine, odpremljam les, operativno sodelujem z ZGS KE Radlje in KE Dravograd pri označevanju drevov in kontroli delovišča ... Letno posekamo cca 10.000 m³ lesa.

Ne glede na vedno večjo liberalnost in vedno manj razlik v odnosih med moškimi in ženskami ponekod še vedno obstajajo določeni predsodki, kadar ženska (ali bolje mlado dekle) prevzame "moško" delo. Kako je tebe sprejel večinski moški del gozdarjev?

Čeprav sem ženska, imam občutek, da sem v svoji skupini vzpostavila korekten

Danijela v družbi z gozdarji. Sedijo (z leve): Branko Breznik, Rajko Gracej, Branko Črešnik, stojijo (z leve): Borut Murko, Drago Urh, Danijela Zaveršnik in Ivan Knez (na sliki ni Darka Pušnika in Jožeta Medveda).

odnos, da se spoštujemo in da do mene nimajo predsodkov. Pri vzpostavljanju odnosa do njih sem že na začetku pokazala vrline dela, ki naj pretehtajo predsodke do mene kot ženske. Čeprav včasih tudi pade kakšna na račun žensk ali blondink ... Vendar to vzamem v zakup.

Imaš življenje, kakršno naj bi bilo: "Najprej štalca, pol pa kravca," torej šola, služba poroka ... Kako mož gleda na tvoje delo?

Se doma, glede na to, da oba delata za isto podjetje in oba v gozdu, tudi v zasebnem življenju pogovarjata o delu, o težavah v službi, poskušata najti kake rešitve?

Lani sem se poročila in v moževi hiši v Vuzenici sva si uredila stanovanje. Mož Matjaž je zaposlen kot univerzalni gozdni delavec, delo pa opravlja v Črni na žičnici Syncrofalce. Čeprav sva v isti stroki, težavam v službi zasebno ne posvečava ravno veliko pozornosti. Seveda pa si kot zakonca zaupava ter si svetujeva, če naju kaj posebej pesti, predvsem meni to včasih zelo prav pride, saj ima on več izkušenj v praksi. Mož me pri delu spodbuja, kar mi veliko pomeni.

Obstajajo morda želje po napredovanju? Je delo, ki ga opravljaš, tisto, kar želiš početi vse življenje? Kaj pa konjički?

Trenutno se na tem delovnem mestu počutim zelo dobro, še vedno se privajam in spoznavam teren ter nove ljudi. Z gotovostjo ne morem trditi, da bom to delo opravljala celo življenje, seveda bi rada napredovala, vendar vsekakor želim ostati v tej stroki.

Tudi v prostem času sem rada aktivna; najbolj so mi pri srcu plavanje, pohodništvo in aerobika, na morju pa tudi rada preberem kakšno dobro knjigo, nazadnje sem prebrala Da Vincijevo šifro. Vse bolj pa se navdušujem nad smučanjem.

Danijela, najlepša hvala za tale pogovor. Želim ti, da bo tvoja pot v čim večji meri takšna, da se boš ponosno ozirala in z nasmehom korakala dalje.

10. odprto teniško prvenstvo gozdarskih društev Slovenije

Franci Breg, Zavod za gozdove Slovenije, OE Slovenj Gradec

V kočevskem športnem parku Gaj se je dne 24. septembra odvijalo že 10. odprto teniško prvenstvo gozdarskih društev Slovenije, in sicer v organizaciji Gozdarskega društva Medved. Teniškega srečanja so se udeležili gozdarji iz vse Slovenije in tudi teniško zelo podkovani gozdarji iz sosednje Hrvaške. Med udeleženci so bili uspešni tudi gozdarji Koroškega gozdarskega društva, saj je bil prav Zdravko Miklašič najuspešnejši slovenski tenisač. Uvrstil se je na 2. mesto za zmagovalcem Stjepanom Nikoličem in

pred tretjevrščenim Ivico Nikoličem, oba iz Vinkovcev na Hrvaškem. Njegov uspeh sem dopolnil Franci Breg s 4. mestom. Druženje je potekalo v sproščeni in prijateljskem vzdušju, tudi v izmenjavi mnenj, izkušenj in v reševanju težav pri gozdarskem delu na obeh straneh meje. Naslednje teniško prvenstvo bo naslednje leto v Brežicah, še prej pa bo v poletnih mesecih potekalo vsakoletno teniško srečanje gozdarjev Slovenije in Hrvaške v Vinkovcih v okviru hrvaškega teniškega prvenstva gozdarjev.

Finalisti turnirja; od leve: Ivica Nikolič, Franci Breg, Zdravko Miklašič, oba ZGS OE Slovenj Gradec, in Stjepan Nikolič (foto: Janez Konečnik)

Udeleženci prvenstva (foto: Maruša Šulentič)

MALI OGLAS

Kupim traktor URSUS ali FERGUSON 533 ali 539.
Tel.: 070 521 564

Traktorske nadgradnje Duler

Marta Krejan

Foto: Marta Krejan

Podjetje, ki ga vodi mlad, a zaradi načina življenja in dela že precej izkušen Jernej Duler, se ponaša tudi s tem, da obseg njihove traktorske nadgradnje zadošča kriterijem pri kandidaturi za nepovratna sredstva po ukrepu Povečanje gospodarske vrednosti gozdov iz programa razvoja podeželje 2007–2013.

„Beg možganov“ je izredno pogost pojav posebej v regijah, kjer so slabe možnosti za delo, zaposlitev, napredovanje, kar posledično s sabo prinese še manj možnosti, še slabše pogoje, nazadovanje regije (oz. kakršne koli enote že) in manj kvalitetno življenje. Seveda pa pri tem ne gre za izgubo zgolj intelektualcev, kakor se morda razbere iz omenjene besedne zveze, gre za ljudi, ki s svojim znanjem in sposobnostmi, lahko na različne načine posredno ali neposredno izboljšajo kvaliteto življenja v določenem kraju, ponudijo možnosti zaposlitve in opravljajo dejavnosti, za katere bi bilo treba sicer potovati v drug kraj, kar posledično pomeni tudi več stroškov in izgubo energije.

Družinsko podjetje Duler, d. o. o., je podjetje, ki je na svoj način poskrbelo, da določena dejavnost ostane na Koroškem. Leta 1986 ustanovljena obrtna delavnica sedaj zaposluje dvajset delavcev, ki se ukvarjajo z izdelavo in mehansko obdelavo raznih konstrukcij, strojev in zvarjencev. Že dve desetletji skupaj s poslovnimi partnerji razvijajo, proizvajajo in vzdržujejo široko paleto izdelkov, pri čemer pa skrbijo tudi za varno in okolju prijazno delovno okolje. Kvaliteta, izkušnje in lasten razvoj so ime podjetja ponesli tudi izven Koroške in Slovenije, tako da Dulerjevi svoje proizvode in posredno storitve tudi izvažajo.

Skupaj z Gozdnim gospodarstvom Slovenj Gradec načrtujejo in projektirajo traktorske nadgradnje za varno in lažje delo v gozdu, in sicer se pri tem prilagodijo željam in potrebam kupcev ter traktorjem različnih proizvajalcev. To jim omogoča sodoben strojni park z računalniško podprto proizvodnjo. Elementi nadgradenj so: zaščitni loki traktorskih kabin, zaščitna mreža oken in vrat, talna zaščita podvozja oz. dna, prednja odzivna rampalna deska, zadnje naletna deska in vgradnja vitlov. Za vse svoje proizvode in delo jamčijo s testi in s certifikati.

Proizvodnja, razrez materialov in skladišče v Pamečah

Če želite na primer nadgraditi svoj traktor, jih poiščite v Pamečah, in sicer na dveh lokacijah: sedež podjetja s strojno obdelavo je na naslovu Pameče 92 b, razrez materialov in proizvodnjo s skladiščenjem pa izvajajo na naslovu Pameče 151. Več informacij o podjetju lahko najdete na spletnem naslovu <http://www.duler.si/>.

Priprave na peto licitacijo vrednejših sortimentov lesa

Jože Urbančl

Že v jesenskih dneh se pričenjajo prve aktivnosti za izvedbo licitacije vrednejših sortimentov lesa, ki bo potekala v začetku leta 2011. Sestal se je že odbor za izvedbo licitacije. Dogovorili so se, da s pomočjo Zavoda za gozdove Slovenije preko revirnih gozdarjev informirajo zainteresirane lastnike gozdov o pripravi hlodovine za dražbo. Revirni gozdarji bodo pomagali pri izbiri primernih dreves in pravilni pripravi ter krojenju za dražbo. Številni lastniki gozdov v teh dneh skupaj z gozdarji odkazujejo letni etat, zato imajo možnost že

Vso hlodovino organizatorji skrbno prevzamejo, oštevilčijo, razvrstijo tako, da je dostopna z vseh strani, ter vpišejo v katalog.

sedaj določiti drevesa, ki so primerna za dražbo. Sam posek dreves pa je najbolje opraviti v decembru, tako da bodo hlodi pripeljani na prireditveni prostor v čim krajšem času od dneva poseka. Vedeti namreč moramo, da traja celoten postopek licitacije kar nekaj časa. Kupec odpelje hlode šele sredi februarja ali celo v začetku marca, zato lahko v tem času pride do poslabšanja kvalitete lesa. Tudi letošnja peta dražba bo potekala na letališču v Turiški vasi. Hlodovina se bo pričela dovažati po novem letu. Vsi zainteresirani lahko za informacije pokličete **Jožeta Jeromla**, tel.: 041 321 099 ali **Janka Ošlovnika**, tel.: 031 697 119.

Kvaliteta hlodovine je vsako leto boljša. Ljudje se vse bolj zavedajo, da lahko za zelo kvaliteten hloed iztržijo precej več kot za povprečno hlodovino.

Inovatorji Lesne TIP odlični tudi na nacionalnem nivoju

V Lesni je inovativna dejavnost stalnica

Danilo Ranc, duniv. dipl. inž. les.

Lesna TIP Otiški Vrh, d. d., Šentjanž pri Dravogradu je dobitnica bronastega priznanja GZS za inovacijo "Avtomatsko prilagajanje ploščinske teže iverne preproge glede na natresno težo suhega iverja SS".

15. 9. 2010 je Gospodarska zbornica Slovenije že osmič nagradila inovativna podjetja, inovatorje v podjetjih ter samostojne inovatorje.

Priznanje za najboljše inovacije na nacionalni ravni predstavlja najvišje priznanje inovativnim dosežkom slovenskih podjetij in s tem promocijo inovativnosti v Sloveniji. Število in

kakovost prijavljenih in nagrajenih inovacij so jasen pokazatelj, da ima Slovenija velik potencial za dvig konkurenčnosti gospodarstva, kar je v sedanjih zaostrenih gospodarskih razmerah toliko pomembnejše. V letošnjem letu je bilo več prijav za inovacije, ki so nastale v sodelovanju med različnimi podjetji, univerzami in institucijami.

Med dobitniki priznanj je bila tudi Lesna TIP Otiški Vrh, d. d., Šentjanž pri Dravogradu oz. inovatorji Andrej Lah, Boris Pajenk in Aleksander Sekuti za inovacijo "Avtomatsko prilagajanje ploščinske teže iverne preproge glede na

natresno težo suhega iverja SS".

Inventnost in inovativnost v Lesni vseskozi spodbujajo:

- z internimi razpisi, s katerimi zaposleni predstavljajo svoje koristne predloge in tehnološke izboljšave,
- s sistemom nagrajevanja koristnih predlogov, ki pripomorejo k izboljšanju poslovanja ter
- s sistemom stalnih izboljšav v sistemu kakovosti ISO.

Priznanje je za podjetje potrditev, da so ustvarjalnost, iskanje in uvajanje novih rešitev nujni za konkurenčnost podjetja.

Pregled letošnjih žrebet in kobil

Milena Tretjak Pevec, inž. rač. in inž. kmet.

Foto: Milena Tretjak Pevec

Letošnji pregled in čipiranje žrebet ter sprejem triletnih kobil v rodovnik so na območju Koroške potekali zadnji dan avgusta in v začetku septembra. Pregledna mesta so bila kakor vsako leto vnaprej določena, rejci pa so svoje živali pripeljali na posamezni kraj. Seleksijska služba je letos namesto žigosanja opravljala samo sprejem triletnic v rodovnik, žigosanje se namreč po novi zakonodaji več ne izvaja. Seleksijska služba je tako ob sprejemu natančno pregledala rast žrebet in triletne kobile ter jih ocenila za sprejem v rodovnik. Pri tem se upoštevajo stroga merila posameznega rejskega programa. Pri žrebetih so ta merila določena na podlagi rasti, pregleda popkovine ter pravilnosti zobovja. Pri tri leta starih kobilah so poleg rasti pomembni tudi višina, obseg, obseg prsi, obseg piščali ter hod.

Žrebeta se dobro pregledajo. Še posebej popkovina in rast zob, nato pa jih seleksijska služba še oriše.

Žigosanje z vročim žigom se več ne izvaja, kobile triletnice se po novi zakonodaji samo sprejme v rodovnik, če seveda ustrezajo rejskim ciljem.

Zrnati kultivirani ščiri, *Amaranthus L.*

Martina Cigler

Izvor oz. razširjenost

V rodu *Amaranthus* je znanih šestdeset vrst. Rastline so vsepovsod razširjene z izredno gensko raznolikostjo, predvsem so razširjene tudi kot plevel. Kot osrednji center te biološke raznovrstnosti z zastopanostjo številnih vrst štejejo Južno Ameriko. Rastline iz rodu ščirov so znane tudi kot okrasne rastline.

Opis

Ščir je enoletnica, ki lahko zraste 3,5 metra visoko. Ima eno glavno korenino in zelo razvejane stranske. Ima lahko eliptične, jajčasto podolgovate ali suličaste liste z ostrim ali suličastim vrhom. Socvetja se od vrste do vrste razlikujejo, zato bom opisala mehiški ščir. Ta ščir doseže višino 1,8 metra, socvetje je zeleno ali rdeče in je včasih pegasto ter mehko. Semena tega ščira so zelo raznolikih barv.

Uporaba

Ščir je rastlina za hrano prihodnosti. Pri naš še ne toliko, ga pa veliko uporabljajo v sosednji Avstriji, kjer iz njega proizvajajo biokosmiče. Ščirovo listje je lahko uporabno kot zelenjava za solate ali juhe. Zrnje je bogat vir ogljikovih hidratov in beljakovin, saj vsebuje kar 12–16 % beljakovin z visoko vsebnostjo lizina, metionina in cisteina. Iz semen kuhajo okusne juhe, meljejo pa ga tudi v moko, ki je zelo uporabna. Pri peki kruha nadomesti okoli 20 % navadne krušne moke. Semena uporabljajo tudi za pripravo kremnih desertov, pijač in peciva, moka pa je uporabna tudi za izdelavo čokoladnega praška, sirupov in slaščic. Z analizami so dokazali, da če uvrstimo ščir v prehrano, le-ta preprečuje slabokrvnost, ker vpliva na hemoglobin. Tako je ščir zdrava alternativa v naših tako enoličnih prehranjevalnih navadah. Veliko poskusov s kultivarji ščira opravljajo na posestvu Fakultete za kmetijstvo in biosistemske vede v Mariboru, tako da se lahko nadejamo, da bo čez nekaj let ščir postal stalnica na naših krožnikih.

Vir: Martina Bavec, Ekološko kmetijstvo, 2001.

Vir: <http://www.qulinarica.com/articles/amarant>, pridobljeno 7. 10. 2010

Jesen je tu

Janez Bauer

Foto: Janez Bauer

Hladni severni vetrovi so privršali čez naše gozdove. Listje na drevesih se je kar čez noč obarvalo v živopisne barve, ki naznanjajo, da se bližajo dnevi mirovanja in prezimovanja. V čebelnjaku je zavladal mir. Le tu in tam izleti kaka čebelica po vodo ali prinese še zadnjo grudico cvetnega prahu.

Tudi čebelar mora dati v čebelnjaku mir. Vsa čebelarska opravila okrog panjev in čebelnjaka mora opraviti že prej, ko čebele še redno izletavajo. Krmiljenje čebel sedaj ni več dopustno, saj se sladkorna raztopina skisa, ker je čebele ne predelujejo več. Prav tako v panj posegamo samo ob kakšni izredni situaciji, drugače pa se naj čebelja družina v miru pripravi na hude zimske čase. Ob prvi večji ohladitvi se čebelja družina stisne v zimsko gručo. Vse čebele se stisnejo v obliki kroglice pod venci zimske zaloge. Matica počasi omejuje zaleganje novih čebel, dokler ga z nastopom pravega mraza povsem ne prekine. Za vzgojo enega sata zalege čebele potrebujejo en poln sat medu, tega pa imajo sedaj v rezervi za zimske dni. Zato matica preneha z zaleganjem, saj ve, da novega rodu čebel v mrazu in zimi ne bo mogla vzgojiti. Naša čebela je znana po svoji varčnosti in zato je tudi preživela vse naravne ujme in nesreče, ki so jo doletele. Uniči jo lahko samo človek, ki s poseganjem v naravo spreminja in poslabšuje pogoje za njeno preživetje. Zaradi tega moramo tudi čebelarji skrbeti za ohranjanje naravnih pogojev za rast in razvoj naših čebelic.

Takole na jesen marsikdo razmišlja, da bi pričel čebelariti. Ena od najbolj pomembnih začetnih stvari je postavitve čebelnjaka. Pri izbiri kraja moramo biti pozorni na pašni okoliš. To naj bo teren s polmerom štiri kilometre okrog čebelnjaka, ki ga bodo čebelice obletale. Spomladi čebele letijo iz panja pol manj, torej samo kakšna dva kilometra, in v tem okolišu morajo nabrati dovolj medicine za obstoj čebelje družine. Paziti moramo tudi na to, da bodo imele vsaj eno, če ne dve glavni paši, kjer si bodo nabrale dovolj medu za zimo in še kaj za čebelarja. Za čebelarjenje niso primerna polja monokultur ali intenzivnega kmetovanja, kjer se silosna trava kosi tudi do petkrat na leto. Prav tako ni primerna bližina glavne ceste ali javne razsvetljave, saj to vznemirja čebele pri nočnem počitku.

Krevhov čebelnjak na kmečkem turizmu Krevh v Trobljah. Ga. Marjetica Krevh je po smrti svojega moža prevzela čebelnjak in ima s čebelami veliko veselja.

Čebelnjak moramo postaviti na mirnem, zavetnem prostoru, kjer vse leto cveto medonosne rastline. Obrnjen naj bo proti jugovzhodu, tako da jutranje sonce hitro obsije pročelje panjev.

Na južni ali zahodni strani čebelnjaka naj bo kakšno listnato drevo, ki bo poleti nudilo senco čebelam in jih ščitilo pred vročino. Pozimi, ko drevo odvrže listje, pa bo lahko zimsko sonce ogrevalo čebelnjak. V bližini čebelnjaka moramo imeti tekočo vodo, kamor se bodo čebele prišle odžejat. Čebelnjak naj bo lesen, v njem pa mora biti tudi prostor za točenje medu. Takšen čebelnjak je včasih stal pri vsaki malo večji kmetiji. Po teh čebelnjakih, ki predstavljajo velik del naše kulturne dediščine, smo Slovenci tudi znani.

Načrte za takšen slovenski čebelnjak dobite v vsakem čebelarskem društvu in na spletnem naslovu:

http://www.czs.si/cebelar_cebelnjaki.php. Kako je s pravno ureditvijo okrog postavitve čebelnjaka, pa izveste v Uradnem listu RS, št. 37/2008, 15. 4. 2008. Torej, veselo na delo, da boste lahko spomladi v nov čebelnjak naselili že prve čebelje panje.

Svetovni dan duševnega zdravja

10. oktober 2010 – duševno zdravje in kronične telesne bolezni: potreba po kontinuirani in integrirani skrbi

Za Zavod za zdravstveno varstvo Ravne:
Jerneja Lorber, univ. dipl. soc. ped.

Svetovni dan duševnega zdravja je namenjen osveščanju javnosti o duševnem zdravju, predvsem pa promovira bolj odprto diskusijo o duševnih boleznih ter o investiranju v preventivo in zdravljenje. Letošnja tema je osredotočena na povezavo duševnega in telesnega zdravja. V zadnjih dveh desetletjih se je naše razumevanje povezave med kroničnimi in duševnimi boleznimi bistveno izboljšalo. Vemo, da ljudje s kroničnimi obolenji, med katerimi so najpogostejše kardiovaskularne bolezni, diabetes, rak in respiratorna obolenja, pogosteje obolevajo za depresijo in anksioznimi motnjami kot ostala populacija. Tveganje, da v življenju zbolimo za depresijo, se giblje med 10–25 % za ženske in med 5–12 % za moške. Tveganje je za tiste, ki so že obremenjeni s kronično boleznijo, povečano na 25–33 %. Res pa je tudi obratno, da imajo ljudje z resnejšo duševno motnjo pogosto telesne bolezni, ki ostanejo neprepoznane in nezdravljene, oziroma duševna motnja poslabša že tako neugodno kronično obolenje. **To in pa**

Nadaljevanje na str. 14

dejstvo, da so duševne bolezni še vedno obremenjene s stigmo, kliče po boljši integraciji, povezovanju med duševnim in telesnim zdravjem. Predvsem je pomembno zgodnje prepoznavanje in zdravljenje na primarni zdravstveni ravni.

Dejstvo je, da učinkovito zdravljenje duševnih bolezni obstaja. Poznamo primerne ukrepe, s katerimi lahko zmanjšamo breme bolezni za posameznika in posledično tudi za družbo kot celoto. Uporabniki in družinski člani morajo bolje poznati simptome in možnosti zdravljenja. Zdravniki potrebujejo več usposabljanj in podpore, že v času šolanja je potrebno zdravstveno osebje opremiti z znanji prepoznavanja in zdravljenja duševnih bolezni. Živeti s kakršno koli dolgoročno težavo je stresno za večino ljudi. Kaj lahko storimo sami, da kronični stres ne bi prešel v anksioznost ali vodil v druge nezdrave in tvegane vzorce vedenja?

Ostanite povezani. Vzdržujte dragocene odnose z družino in prijatelji. Obstajajo skupine ljudi, ki se soočajo s podobnimi težavami (skupine za samopomoč, različna društva ...), kjer boste lahko doprinesli k svojemu boljšemu počutju in obenem pomagali drugim.

Skrbite zase. Naj vas skrb zavoljo bolezni ne odvrne od tega, da bi se primerno prehranjevali, dovolj počivali, se gibali, se imeli dobro.

Vzdržujte dnevno rutino, najsi bo v službi, pri domačih opravilih, hobijih. To vam zagotavlja občutek stabilnosti kljub kaosu in negotovostim vaše bolezni.

Svetovna Zveza za duševno zdravje (The World Federation for Mental Health) si z letošnjo kampanjo prizadeva spodbuditi zdravstvene delavce, paciente in njihove družine, da bi zagovarjali integrirano, celostno obravnavo telesnega in duševnega zdravja. **Pot do tja verjetno ni kratka niti ne najlažja, a je s pomočjo osveščenih vladnih zdravstvenih služb, lokalnih oblasti in vseh nas korak v pravo smer.**

Vir: <http://www.wfmh.org/00WorldMentalHealthDay.htm>

Rožnati oktober

Za Koroško društvu za boj proti raku:
Metka Markovič, dr. med., spec. spl. med.

Mesec oktober je mesec boja proti raku dojke. Po celi Sloveniji potekajo številne aktivnosti za osveščanje in opozarjanje na to bolezen, za katero lahko zbolijo tudi moški. Kljub napredku v diagnostiki in zdravljenju v Sloveniji zboli za rakom dojke 1000 žensk letno. Največ lahko pri odkrivanju te bolezni naredimo sami z rednim samopregledovanjem.

Koroško društvo za boj proti raku organizira edukativne preglede dojk:

ZD Radlje: vsako prvo in tretjo sredo v mesecu med 13.30 in 14.30 v splošni ambulanti dr. Ivica Podrzavnik (tel. št.: 88 80 351)

ZD Ravne: vsak drugi četrtek v mesecu med 14. in 16. uro v splošni ambulanti dr. Francke Šmid-Borovnik (tel. št.: 87 05 311)

ZD Slovenj Gradec: vsako prvo sredo v mesecu med 18. in 20. uro v splošni ambulanti dr. Metke Markovič (tel. št.: 88 29 279)

Člani UE Dravograd lahko usluge koristijo v eni od zgoraj naštetih ustanov.

V pomoč obolelim ali njihovim svojcem je lahko tudi psihološko svetovanje v zvezi z rakom:

ZD Slovenj Gradec: vsak prvi torek v mesecu od 15. do 16. ure v prostorih psihološke ambulante Darje Nabernik, psihologinje (tel. št.: 88 23 590)

ZD Ravne na Koroškem: vsak drugi četrtek v mesecu od 14. do 15. ure v ambulanti psihohigienskega dispanzerja Mojce Breznikar, klinične psihologinje (tel. št.: 87 05 279)

Driska pri teletih

Martina Sušec Valentar, dr. vet. med,
VP Slovenj Gradec

Foto: Polanca Jakob Krejan

Driska pri teletih je poleg pljučnice najpogostejša bolezen na govedorejskih farmah in zmeraj pomeni veliko izgubo za rejca. Poleg stroškov za zdravljenje teh živali, zdravljenega časa za nego bolnih živali so tu še izgube, nizki dnevni prirast in na splošno upočasnjen razvoj. Na pojavnost drisk vplivajo številni dejavniki (higiena okolja, nastilj, dostopnost mleživa, stres, napajanje, združevanje, mikroklima ...), ki zagotavljajo ustrezne pogoje za vdor različnih virusov, bakterij in zajedavcev v prebavila telet.

Drisko pri novorojenih teletih najpogosteje povzročajo virusi in bakterije. Rotavirus okuži 90–100 % goved, težave pa povzročajo tudi drugi virusi (koronavirus, parvovirus), kriptosporidiji, kokcidiji in bakteriji E.coli in Salmonella s svojimi sevi. Virusnih okužb ne moremo pozdraviti z antibiotiki, le-ti so uspešni pri zdravljenju bakterijskih okužb, lahko pa jih preprečimo tako, da cepimo matere. Tele pride na svet brez lastnih protiteles, ki bi ga ščitila pred povzročitelji bolezni, zato jih mora dobiti s kolostrumom. Kolostrum je pasivna imunizacija, lasten imunski sistem telet se razvija počasi, ko dosežejo starost tri do pet tednov. Do tega trenutka so popolnoma odvisni od pasivne varovalne funkcije, pridobljene z zaužitim kolostrumom. Velika količina visokokakovostnega kolostruma je pri novorojenih živalih predpogoj za najboljšo možno rast in razvoj.

Kolostrum se zato po sestavi jasno razlikuje od normalnega mleka in vsebuje več suhe snovi. Zaradi visoke vsebnosti imunoglobulina je vsebnost beljakovin petkrat višja. Kot kolostrum se lahko označi samo prva molža po

telitvi. Samo v prvi molži je dovolj visoka koncentracija imunoglobulina. Že v drugi molži je imunoglobulina glede na predhodno molžo samo 60 %. Koliko zaščite bo zagotovil kolostrum, je odvisno od dveh faktorjev: pravočasnega zaužitja kolostruma in koncentracije imunoglobulinov. Zdravje teleta je neposredno odvisno od oskrbe s kolostrumom. Za menedžment kolostruma velja "čim prej in čim več". Protitelesa, dobljena s kolostrumom, skozi črevesno sluznico prehajajo v krvni obtok, kjer opravljajo obrambno funkcijo organizma.

Pri preprečevanju driske je cepljenje matere proti najbolj pogostim povzročiteljem – rotavirusu, koronavirusu in E.coli K99 – in hranjenje novorojenih telet s kolostrumom z veliko vsebnostjo protiteles zelo pomemben del vsakega programa za preprečevanje bolezni. Cepivo **Rotavec Corona** je namenjeno aktivni imunizaciji brejih krav in telic. Cepi se brejo žival v času med 12. in 13. tednom pred pričakovano telitvijo z enkratnim odmerkom.

Ne glede na vzroke za drisko tele izgubi manjšo ali večjo količino tekočine in elektrolitov.

Najnunnejša ukrepa pri driskah sta nadomeščanje izgubljene tekočine in elektrolitov ter nadomeščanje hranljivih snovi in energije.

Ob ustreznem režimu cepljenja lahko s skrbno higieno in čistimi prostori preprečite pojav driske v reji. Zdravljenje telet, ki so že obolela za drisko, je redko učinkovito, in živali, ki okrevajo, nikoli ne dosežejo stopnje razvoja nebolelih živali.

(povzeto po publikaciji Schering-Plough)

Dvojčka

Nagradni križanki, objavljeni v Viharniku št. 5 in 7

Rešitve in nagrajenci

V prvem polletju letošnjega leta smo objavili tri nagradne križanke, ki jih je sestavila naša sodelavka Anica Hudernik iz Zgornje Orlice. Imena izžrebanih nagrajencev, ki so pravilno rešili prvo križanko, smo že objavili, prejeli pa so tudi nagrade. Rešitev križanke, objavljene v Viharniku št. 5/2010, je: **Ob tednu gozdov; sonaravno bogastvo**. Ne vem, ali je bila križanka pretežka, saj smo prejeli samo tri rešitve, ali pa se niste ukvarjali z njo zaradi bližajočih se počitnic, zato smo te tri prejete rešitve dodali med prejete rešitve križanke, objavljene v sedmi številki, ki jih je bilo kar lepo število, in izvedli javno žrebanje. Rešitev križanke, objavljene v Viharniku št. 7/2010, je: **Najdebelejša Najevska lipa**. Izžreballi smo naslednje nagrajence, ki prejmejo knjižne nagrade:

- knjigo Marjana Jermana Iz pekla prejme **Anton Lah, Sele 24, 2380 Slovenj Gradec**;
 - knjigo Tatjane Krejan Košan Pisane buče prejme **Karolina Vrtič, Mislinjska Dobrava 43 a, 2383 Šmartno**;
 - knjigo Jožeta Potočnika Prispevek k zgodovini turizma v Slovenj Gradcu in Mislinjski dolini prejme **Zlatko Škrubej, Šmartno 217, 2380 Slovenj Gradec**.
- Nagrade boste prejeli po pošti. Uredništvo

Nagrade sta izžreballa Marta Krejan in Hubert Dolinšek

Zlatoporočenca Franc in Marija Janko z najbližjimi

Ana Pisar

Od prvih pogledov, ki so skrivali, kar so žareli, se je preko osvajanj in vse pogostejših srečevanj začejala nova zgodba, ki sta jo z odprtim srcem pisala Franc Janko in Marija Mikl. 14. avgusta 1960 sta svojo ljubezen blagoslovila z zaprisego pred bogom – skupaj v dobrem in slabem, dokler ju smrt ne loči. Danes je njuna zaobljuba še toliko globlja, saj je prestala vse solze, vsa srečna in nesrečna naključja, vso bolečino, vse preizkušnje.

Leto dni po poroki se jima je rodila prva hči, ki sta jo poimenovala Marinka. Dve leti kasneje je Marinka dobila mlajšo sestrico Anito. Sestriska ljubezen je povezala Marinko in Anito, v takšnem duhu pa sta bili tudi vzgojeni. In nič drugače ni bilo, ko se je Francu in Mariji rodila tretja hči Marta. Sestre so bile nerazdružljive, njihova medsebojna povezanost pa je vidna še danes – nesebična pomoč in pogledi skozi tišino,

ki zmorejo razbrati vsako skrivno misel. Nekaj let kasneje je družina Janko postala še bogatejša – rodil se je fantek Aleš. Odraščal je ob treh čudovitih sestrah in izjemni vzgoji staršev.

A leta so, kot vedno, pokazala svoje. Sčasoma so hčerke postale ženske in pričele pisati svoje zgodbe s svojimi življenjskimi izbranci. Najprej najstarejša Marinka, ki je izbrala Štavdekerjevega Zdravka. Druga hči Anita se je z izbrancem Danijelom Pisarjem na skupno zakonsko pot podala 1983. leta. Dve leti kasneje se je poročila tudi najmlajša hči Marta, in sicer s Ferdom Ladro. Nato se je življenje Marije in Franca bogatilo z vnuki. Najstarejša hči Marinka je rodila hčerko Lucijo in sina Primoža, Marta Uroša in Martina, Anita pa je bila najbolj pridna, saj je povila štiri deklice: Valentino, Zalo, Ano in Urško. Marija in Franc sta kot stara starša spremljala svoje vnuke ob njihovem nenadnem odraščanju, jih opazovala od daleč in blizu ter z njimi stkala trdne vezi, ki so presegle vse medgeneracijske razlike. Čas pa ni spreminjal samo njihovih otrok in vnukov, temveč tudi njiju. Trdo delo in večkrat groba zemlja sta zarezala gube v dlani, posejala nekaj sivih las in večkrat pustila udrte oči. A zaobljubi – skupaj v dobrem in slabem – se nikoli nista izneverila. Družine in toplega doma, ki sta ga ustvarila, niso uničili ne čas, ne bolečine, ne razhajanja.

Nato se je 2008. leta rodila do sedaj

najmlajša vnukinja Manca, hčerka Aleša in Petre. Istega leta sta Marija in Franc postala tudi ponosna prababica in pradedek. Vnukinja Lucija je namreč povila Tinkaro. Že dve leti kasneje se je rodil Mančin brat Tine, sedaj najmlajši vnuk, in že druga pravnukinja Anika, hčerka Lucija in Tonija.

Krogotok življenja je nepredvidljiv, večkrat krut in neusmiljen, a tudi lep in vreden vsakega truda. Nebo skriva mnogo barv, ki nas očarajo in zapeljejo v razmišljanja o dragocenosti življenja. Za nami je mnogo poti, ki smo jih prehodili s solzami v očeh ali z nasmehom na obrazu. Pred nami je mnogo poti, na katere se moramo podati z optimizmom in vitalizmom. Franc in Marija sta premagala vse spotike, drug drugega sta opogumljala za bitko z življenjem in tako iz te bitke izšla neomajna, trdna in izjemno povezana med seboj. Upamo, da je izjemnost vseh njihovih otrok, vnukov in pravnukov njima v zadoščenje, dokaz, da sta opravila najtežjo nalogo življenja z zlato odliko – vzgojila sta generacijo, ki to vzgojo prenaša na svoje potomce.

Draga mama in ata, bica in dedi, prabica in pradedi, hvala vama za vse žulje na rokah, ki so sad vajinega truda, vajinega trganja od ust za vse nas, ki smo vajini zanamci. Hvala za vzgojo, ki se meri v premaganih preprekah, dobroti do sočloveka, ljubezni do zemlje in neomajnem trudu.

Slavljenca s svojimi najbližjimi

90 let Franca Hovnika, p. d. Zaberčnika

Urška Zdovc

Na veliki rojstnodnevni torti Franca Hovnika ni prostora za vseh 90 svečk

Sredi letošnjega poletja je Franc Hovnik, p. d. Zaberčnik s Sel, v krogu svojih najdražjih praznoval 90-letnico svojega življenja. Častitljiva obletnica je to in vsakdo, ki jo dočaka, si zasluži iskrene čestitke in globoko spoštovanje, Zaberčnikov Franc pa še posebej, saj se kljub visoki starosti in nekoliko načetemu zdravju še vedno zanima za delo na kmetiji in s pomočjo časopisov in televizije spremlja politično ter siceršnje dogajanje doma in po svetu.

Ker to želi in zmore, sam opravi marsikatero drobno hišno opravilo, celo gumb si prišije, če je treba. Življenje ga je oblikovalo v ponosnega, samostojnega človeka, ki s pristnim smislom za humor premaguje svoje vsakodnevne težave. V zakonu z ženo Elčko, s katero sta se vse do njene smrti leta 2001 izredno dobro razumela, so se mu rodili štirje otroci (tri hčerke in sin), ki mu na jesen njegovega življenja vsak po svoje pomagajo in mu delajo družbo, medtem ko zanj lepo in odgovorno skrbi hčerka Ida, ki ji je leta 1987 prepustil kmetijo.

Rodil se je 21. avgusta 1920 pri Zaberčniku na Selah kot zadnji od sedmih otrok Jožefa in Apolonije, rojene Hudopisk. Oče je bil trden in dober gospodar na že takrat napredni kmetiji. Osnovno šolo je Franc obiskoval v Kotljah, kjer so jo kasneje obiskovale tudi vse generacije Zaberčnikovih otrok. Po

končani osnovni šoli je ostal doma in pomagal pri kmečkih opravilih. Ko je leta 1940 nenadoma umrl njegov brat Jožef, predvideni naslednik kmetije, je na njegovo mesto povsem nepričakovano stopil Franc.

Konec leta 1942 je bil prisilno mobiliziran v nemško vojsko in poslan na Hrvaško, na ozemlje takratne kvizlinske države Nezavisne države Hrvatske. Sredi leta 1943 je tik pred odhodom njegove enote v Grčijo odšel v partizane, kjer se je boril v vrstah 12. slavonske divizije. V aprilu 1944 je bil pri napadu 6. slavonskega korpusa na Podravsko Slatino tako hudo ranjen, da je bil odpeljan v Bari v Italiji, kjer so imeli zavezniki svoje vojaško oporišče. Po zdravljenju je bil kot pripadnik zalednih enot pripeljan v Dubrovnik in nato v Zadar. Konec vojne je dočakal v Trstu. Po vrnitvi domov se je aktivno vključil v povojno obnovo. Že leta 1946 je bil dejaven pri prizadevanjih za elektrifikacijo kraja, še posebno pa se je angažiral leta 1953, ko so Sele dobile daljnovod s trifazno elektriko in s tem možnost, da se težko kmečko delo olajša in nadomesti s strojnimi.

Leta 1948 je bil med ustanovnimi člani Kmetijske zadruge Sele-Vrhe in tudi prvi predsednik zadružnega sveta. V organih zadruge je bil aktiven vrsto let, tudi še potem, ko je prišlo do zadružnega združevanja. Leta 1950 je bil izvoljen v Krajevni odbor Sele-Vrhe in v naslednjih letih tudi za člana Občinskega odbora Slovenj Gradec, kjer je bil kratek čas celo podpredsednik. Občinski odbornik je bil vse do leta 1963, ko je prišlo do upravnih sprememb. Za člana Občinske skupščine Slovenj Gradec je bil izvoljen tudi v obdobju od 1968 do 1974. Za svoje delo je prejel več priznanj in odlikovanj. Več let je bil predsednik Krajevnega odbora Zveze borcev NOB Sele-Vrhe in član Občinskega odbora ZB NOB Slovenj Gradec. Prav tako je bil vrsto let aktiven v organih Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec, kjer se je trudil za izgradnjo gozdnih cest na Selah. Velik je njegov prispevek za gradnjo ceste Dular-Sv. Rok, ki je brez njegove vztrajnosti leta 1970 gotovo še ne bi bilo. Na domačiji Zaberčnik, ki jo je prevzel po očetovi smrti leta 1953, je v času gospodarjenja obnovil hišo in hlev, med prvimi v kraju kupil motorno kosilnico in traktor ter z modernizacijo kmetije olajšal težko kmečko delo. Od leta 1987 gospodarji pri Zaberčniku hčerka Ida, torej Franc že 23 let več ali manj spremlja razvoj kmetije in se po svojih močeh vključuje v delo. Ponosen je na svoje otroke, ki so nekateri že sami dedki in babice, predvsem pa na Ido in njenega moža Anzija, ki uspešno nadaljujeta njegovo delo na kmetiji.

Prav ljubezen do otrok, do njihovih družin, do osmih vnukov, štirih pravnukov in do ljudi sploh ter njihova ljubezen do njega dajeta Zaberčnikovemu Francu potrebno moč, da s sebi značilnim humorjem in optimizmom gleda v jutrišnji dan.

Ob visokem jubileju slavljenca iz srca čestitamo in želimo, da bi bil še dolgo zdrav in veselo razpoložen. Obljublamo, da ne bomo pozabili njegovega truda, ki je vtkan v razvoj domače kmetije, ljubljenej Sel in domovine.

Jurij Novak – "Rdeški Jurij"

Leopold Korat

Jurij ob Šešličevi kapeli

Ob stoletnici rojstva mi je Jurij Novak pripovedoval o svojem dolgem življenju. Takrat mi je z enim stavkom odgovoril na vprašanje, kako je živel in kaj je delal, da je dočakal tako lepo starost: "Vse svoje življenje sem živel skromno." Jurij je letos aprila vstopil v svoje 102. leto. Pri taki častitljivi starosti je težko narediti "klasični intervju". Zato sem v teh jesenskih dneh z njim sedel za mizo na njegovem domu na Razborju 1 v Rdeški bajti. Tam sedaj s sinom Milanom in hčerjo Jožico preživlja jesen življenja. Z veseljem mi je počasi in skrbno po

Jurij Novak (desno) z župnikom Leopoldom Koratom

spominu obnavljal svojo dolgo življenje. Jurij Novak se je rodil 8. aprila 1909 na planinskem zaselku Plešivec pod Uršljo goro. V tistem času je tam živelo veliko ljudi. V službi grofa so živeli sorazmerno mirno in lepo življenje. Julija leta 1912 je bila velika povodenj, ki je odnesla cesto v Kaštelu. Grof je bil žalosten in nesrečen. Kar sedemdeset delavcev jo je od junija do praznika Vseh svetih popravljalo in gradilo.

V obdobju med prvo svetovno vojno je bil na Razborju nek župnik iz Prlekije. Jurij se spominja, da ga farani niso ravno marali. Po letu 1918 je prišel za župnika nek duhovnik begunec. Prišel je iz Avstrije, s Koroške, kjer so začeli preganjati duhovnike, ki so govorili slovensko.

Jurij je bil v obdobju prve svetovne vojne desetletnik in se je zelo dobro spominja; najbolj po tem, da je bil velikokrat lačen. Takrat so se delile živilske karte, za katere so potem v Slovenj Gradcu delili živež.

Seveda je bilo premalo imeti karte, saj ni bilo hrane. Njegova mama je že zjutraj odšla v mesto, Jurij pa jo je ves dan čakal in hodil gledat na cesto, če že prihaja. Tekel ji je nasproti. V rokah je nosila dva kilograma koruznega zdroba. Takrat je razmišljal, da je to najbrž za kokoši. Doma je mama predenj postavila mlin za kavo in Jurij je moral ta zdrob še zmleti, da je bilo več polente. V hlevu sta imela eno kravo, ki je dajala mleko. Tako so preživeli vojno. Ko mu je umrla mama, je moral Jurček v Troblje, kjer je bil pastir. Eno leto je šolo obiskoval v Slovenj Gradcu – tam je

nemščino učila zelo huda učiteljica, ki je otroke tudi pretepala. Od tod je šel nazaj na Razbor, kjer je bil osem let pastir pri kmetu, ki ni poznal usmiljenja. Vsak dan je bil tepen. Ko je odrasel v mladeniča, si je močno želel v šole, pa mu niso pustili, zato je nekega dne pobegnul s te kmetije na drugo, k Ledineku, od tam pa k Rdečniku. S te kmetije je po drugi svetovni vojni dobil ženo Marijo. Rodili so se jima štirje otroci.

V stotih letih, ki jih je preživel lepše ali slabše, je Jurij zamenjal kar nekaj denarja: krona, marka, dinar, tolar, evro, in kar nekaj predsednikov in nekaj držav. Njegove domovine so se kar menjale: Avstro-Ogrska, Kraljevina SHS, stara Jugoslavija, Slovenija. Upa, da je slednja, za katero je toliko slovenskih rodov trpelo in umiralo – žal največkrat za tuje gospodarje in druge države –, tudi zadnja. Zato je Jurij danes ponosen, da je doživel Slovenijo.

Ob koncu najinega srečanja je povedal, da življenje pač teče in njegov dan je enak dnevu, zato mu je kdaj dolgčas. Vedno se je veselil življenja, v vseh stvareh je bil zmeren, v ničemer ni pretiraval. Rad je bral, kar se mu še danes pozna, saj se zna pogovarjati, kot se mnogi ne, čeprav so hodili v "visoke šole".

Ob koncu najinega pogovora sem Juriju zaželel še zdravja, da bi mu jesenski dnevi – taki in drugačni – ne bili pretežki. Jurij, Bog vas živi!

Pol stoletja Srednje ekonomske šole Slovenj Gradec

Marta Krejan

ŠOLSKI CENTER SLOVENJ GRADEC
50 let
SREDNJE EKONOMSKE ŠOLE
ZASTRTE SLEDI (SE) RAZKRIVAJO
SREDNJEŠOLSKA ZGODBA V MESTNI OBČINI
september 2010

"Abrahama praznuje rečemo, ko nekdo doseže 50 let, in začne se popotovanje po dogodkih in obujanje spominov." Tako je zapisano v zborniku, ki ga je ob 50-letnici Srednje ekonomske šole izdal Šolski center Slovenj Gradec.

Na dvestotih straneh, obogatenih s krasnimi fotografijami, ki prikazujejo utrinke šole in dogajanja nekoč in danes, lahko izvemo marsikaj o samem nastanku šole, o njenem razvoju vse do danes, o zaposlenih, o dijakih, o njihovih dosežkih, skratka vse, kar je pomembno za šolo ali je kakor koli vplivalo na njen razvoj. Niti pomembnejši svetovni dogodki niso izpuščeni. V zborniku najdemo tudi zapise učiteljev, ki so poučevali na šoli, in dijakov, ki so jo v teh petdesetih letih obiskovali in uspešno zaključili. Vsekakor zanimiv in pomemben zapis nekega časa, ki je zaznamoval ali oblikoval veliko življenj.

Svetovno prvenstvo gozdnih delavcev v Zagrebu

Marta Krejan

Prvo svetovno prvenstvo gozdnih delavcev sta skupaj organizirali Madžarska in Jugoslavija, in sicer leta 1970. Glavne discipline so do danes ostale enake, seveda z določenimi spremembami, ki jih je prinesel napredek oz. razvoj. Od leta 1996 dalje se prvenstva organizirajo vsaki dve leti.

Letos je svetovno prvenstvo gozdnih delavcev organizirala naša južna sosedica, in sicer so potekale od 23. do 27. septembra v Zagrebu. Sodelovali so predstavniki tridesetih držav, med njimi tudi reprezentanti Slovenije. Tekmovalci so se pomerili v petih disciplinah, in sicer v podiranju dreves, obračanju letve, kombiniranem rezu, natančnem prerezu debela in v kleščenju vej. Ekipe so se pomerile tudi v disciplini štafeta, katere rezultati pa niso vplivali na seštevek točk ostalih disciplin.

Tekmovalci morajo pokazati hitrost in natančnost, obenem pa vse naloge opraviti na varen način in s popolno opremo. Vsakršne kršitve se kaznujejo z negativnimi točkami. Posamezno ekipo sestavljajo trije gozdni delavci in "junior" (do 24 let), s tem da se končni rezultat najmlajšega ne šteje k skupnim rezultatom.

V Zagrebu so naše barve letos zastopali Andrej Oblak, Robert Čuk, Domine Krese

Prizorišče svetovnega prvenstva gozdnih delavcev v Zagrebu

Dež ni ovira za prave gozdarje

in Boštjan Pavšič, ekipo pa je vodil Zvone Šolar s trenerjema Borisom Samcem in Adolfom Trebcem ter s spremljevalci,

predstavniki nekaterih slovenskih gozdnih gospodarstev in Zavoda za gozdove Slovenije: Dušanom Gradišarjem, Jelkom Vončino in Silvom Pritržnikom. Ekipo Slovenije se je uvrstila na deseto mesto in s tem dosegla pričakovan uspeh naših gozdarjev.

V letu 2011 bo izborno državno prvenstvo gozdnih delavcev v Slovenj Gradcu, in sicer v organizaciji Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec. Prvenstvo bo potekalo v mesecu septembru, tako da je še dovolj časa za priprave tako za organizatorje kot tudi za tekmovalce. Pričakujemo, da bo na naslednjem svetovnem prvenstvu v Belorusiji naše vrste zastopal tudi predstavnik slovenjgraškega Gozdnega gospodarstva.

Čestitke našim fantom za uspeh v Zagrebu!

Naši fantje s spremljevalci

Na obisku na kmetiji Mačič

Martina Cigler

Jesen je in večina kmečkih del je že mimo, čaka nas samo še stiskanje sadja in kuhanje žganja. Tudi v moji vasi so že večino teh del opravili in pripravljajo zemljo na zimski počitek, sami pa bodo zaposleni s krmljenjem in negovanjem živine. Na Dobravi je kar veliko kmetij in vse so zanimive, obiskala pa sem kmetijo Mačič.

Kmetija sama ima bogato zgodovino, saj je bil zapis o njej objavljen tudi v publikaciji o 800-letnici Dravograda. Zapisi so pokazali, da rod Kadišev na tem posestvu živi že nekaj stoletij. Prvotno sta bili Mačičevi dve kmetiji, sosednjo, današnjo Koboltovo po domače, je podedoval brat gospodarjevega očeta, ki je žal že pokojen.

Tudi tukaj so se predniki ukvarjali z živinorejo, poljedelstvom in gozdarstvom. Sejali so vsa stara žita, kar jih je bilo takrat na voljo, delo pa so opravljali ročno. Danes na kmetiji Mačič gospodari družina Kadiš, ki šteje gospodarjevega očeta Vinka, njegovo ženo Rozino, mladega gospodarja Igorja, njegovo ženo Anito in njuna dva sinova Dejana in Matica, ki imata 8 oz. 4 leta. V bližini ima lepo hišo Igorjeva sestra Bernarda, ki ima prav tako že svojo družino, ta pa se je pred kratkim povečala za ljubko dojenčico Vinkovo in Rozinino pravnukinjo Žano.

Kmetija Mačič obsega šestnajst hektarov, od tega jih je šest gozda in deset travnikov in pašnikov. Obdelujejo tudi nekaj njiv, na katerih imajo posejano koruzo in tritikalo za krmo. Prvotna dejavnost, ki je bila glavna kar trideset let, je bila pridelovanje mleka. Na kmetiji je bila tudi zbiralnica mleka za celo vas za mlekarino Celeia. To dejavnost so

Tri generacije na kmetiji Mačič

pred tremi leti opustili zaradi pomanjkanja časa, ker mlada dva poleg kmetije hodita še v službo.

Tako se zdaj ukvarjajo z biki pitanci. Teleta kupijo, ko so težka od 120–150 kilogramov, in jih vzrejajo do klavne teže. Gospodarjev oče Vinko pravi, da bi lahko bile odkupne cene živine večje. Vinko je vse življenje izredno aktiven in dejaven v več društvih, bil je tudi poveljnik črneških gasilcev, še danes pa je v upravnem odboru Koroške kmetijske zadruge, enota Dravograd.

V hlevu imajo dvajset glav govedu in tri prašiče, ki so za lastno porabo. Kokoši nimajo več, tudi druge na vasi jih nimajo. Opustili so tudi

Hiša s čudovito urejeno okolico

Stara hiša, ki je ni več, danes je na njenem mestu strojna lopa

pridelovanje krompirja, imajo pa lep vrt, na katerem pridelujejo sezonsko zelenjavo za družino. Prav tako imajo travniški sadovnjak, kjer imajo nekaj mladih in nekaj starih visokodebelnih sort sadja, iz katerega stisnejo mošt, ki je značilnost koroških kmetij. Pred hlevom imajo lepo urejene zajčnike in kar nekaj zajcev, ki so v veselje Maticu in Dejanu.

Mladi gospodar Igor pa kljub nič kaj dobrim obetom za kmetijstvo (upa, da ne bodo ukinili subvencij) pravi, da bo še naprej kmetoval in za kmetovanje spodbujal tudi svoja sinova, ki že zdaj imata veselje in pridno pomagata pri kmečkih delih. Za naslednika se jim tako ni treba bati.

Eden od objektov na posestvu

S kunci imata največ veselja Dejan in Matic

2. samostojna razstava sadja v Dravogradu

Vančy

V torek, 28. septembra, je v avli Osnovne šole Dravograd Sadjarsko društvo Dravograd pripravilo 2. samostojno razstavo sadja. Ob odprtju razstave sem potekal kulturni program. Program je povezoval Janez Jurič, in ob tej priliki prebral tudi kratko humoresko z naslovom Rabutanje hruške. V uvodu je zapel Ženski pevski zbor Društva invalidov Dravograd.

Boštjan in Matej Valtl

Za veselo vzdušje sta s harmoniko in z baritonom poskrbela brata Boštjan in Matej Valtl.

Predsednik Sadjarskega društva gospod Avguštin Verhnjak je na kratko opisal delovanje društva v minulem obdobju od lanske razstave in povedal o načrtih za naprej. Predvsem se je zahvalil požrtvovalnim sodelavcem, ki so mu razstavo pomagali pripraviti.

Razstavo je simbolično odprla županja občine Dravograd gospa Marijana Cigala, ki je poudarila, da društvo v kratkem času svojega delovanja dosega izredno lepe rezultate, ki so vidni tako po velikih udeležbah na prireditvah kot tudi po

dobro pripravljenih delavnicah in razstavah.

Predsednik je še dodal, da je letošnja razstava res bila pestro pripravljena, sadje pa kakovostno, saj so se veje dreves kar šibile pod obilnimi pridelki.

Po razstavi so pridni sadjarji in sadjarke pripravili pogostitev z domačimi kmečkimi dobrotami za obiskovalce. Kletarji so pridali še kapljico rujnega, obiskovalci pa so ob zvokih vesele glasbe še dolgo v večer pregledovali vabljivo razstavljenjo sadje in si med seboj izmenjavali izkušnje, ki se naberejo ob pridelovanju sadja, včasih pa še kako prav pridejo na domačem vrtu ali v sadovnjaku.

Mijina velika čebula

Martina Cigler

Jesen je in ljudje uživamo pri spravilu pridelkov z vrtov in njiv. Nekaterim je uspelo vzgojiti ogromno bučo, korenje, krompir, paradižnik in še kaj drugega. Pri Miheliču na Dobravi imajo srčkano deklico Mio Brino Stepišnik, ki že zdaj rada vrtnari in kar posadi, tudi rado zraste; tako so letos pridelali veliko velike lepe čebule, katere se je deklica še posebej razveselila, zakaj, pa naj pove slika, na kateri je s teto Katjo Mihelič.

Z gozdarjem po mali gozdni učni poti

Andreja Keber, OŠ Prežihovega Voranca Ravne

Še poletno megleno septembrsko jutro je prijazno dišalo po bližajoči se jeseni. Prebudilo se je v lep sončen dan. Prvi osamljeni orumeneli listi so se vrtnčili proti tlom, ko je nanje posijalo dopoldansko sonce. Ni jih bilo veliko, a so naznanjali, da se poletje počasi poslavlja, in da si bo tudi gozd vzela "malo dopusta". Čez zimo se bo majčkeno spočil, da nas bo v toplejših letnih časih bogato razveseljeval.

A vanj se lahko odpravimo v vsakem letnem času, kadar si zaželimo miru. Tudi mi smo se odpravili tja. Tretješolci. Učenje v naravi je vedno nepozabno. Mir in lepoto smo ujeli v naše spomine, malo pa v fotoobjektive. Gozdni bonton nas namreč uči, da iz narave ne odnašamo stvari, ki jih ne potrebujemo, in je ne uničujemo. A če želiš lepote pokazati še komu – fotografiraš.

Komaj smo čakali, da pride gozdar. Oblečen v "varovalno" zeleno se nam je najprej predstavil in dal nekaj napotkov za na pot. Prva postaja: začetek gozdne učne poti. V bližini gimnazije ob gozdu stoji lepa lesena tabla z načrtom poti, ki ga je treba natančno proučiti.

Da se na poti ne izgubimo, takim kašpotom sledimo.

Najprej nas pot pripelje k »babici« lipi. Zelo je stara in zanimiva, saj smo v njeni bližini imeli kaj raziskovati.

Tam, kjer je t. i. zaščitni pas, se velja ustaviti in poslušati. Zvoke železarne gozd pridno duši in se trudi, da bi bilo v njem čim bolj tiho. Kjer ni kašpotov, so na drevesu rumene oznake. Če so tu, smo še na pravi poti. Čisto na vrhu Poseke, ko se zopet začne gozd, nas ponosno pričaka hrast. Ni več živ, a njegova zgodba je res nekaj posebnega. V njegovi bližini so učenci in gozdarji pred leti posadili nov hrast. Majhen je še, a čez leta bo mogočno drevo.

Mi smo se vrnili utrujeni, a polni novih vtisov. Pot nazaj je bila pa tudi nekaj posebnega. Le zakaj? Videli smo veliko zanimivega in veliko stvari smo videli prvič. Nismo prehodili cele poti, saj se bomo v višjih razredih sem še vračali. Takšna pot vedno ponudi kaj novega, če si vzameš čas in znaš opazovati. Vzemite si čas še vi in se ustavite na tej gozdni učni poti. Če znate opazovati in imate radi mir, se boste tja zagotovo še vrnili.

In kaj so povedali tretješolci?

Ajša: V torek smo šli na gozdno učno pot. Videli smo staro lipo. Spoznali smo veliko rastlin. Na poti smo se lepo držali pravil gozdnega bontona. Poslušali smo gozdarja. Videli smo tudi kobilico. Bila sem vesela.

Grega: Na gozdno učno pot smo se odpravili v torek, 14. 9. 2010. Videli smo lipo. Zelo staro lipo. Tako staro lipo, da smo ji rekli babica. Videli smo tudi gozdna tla. Šli smo čez Poseko in videli žabo. Na

vrhu Poseke je bil hrast. Vanj je udarila strela. Izvedeli smo, da ima gozdna učna pot tudi svoj znak. To je lipov list in lipovo seme.

Karin: Na gozdni učni poti smo videli babico. To ni bila prava babica, ampak lipa. Gozdar ji je rekel tako, ker je že zelo stara. Šli smo tudi k brezam. Brezi rasteta zelo skupaj.

Mojca: V torek smo imeli naravoslovni dan. Videli smo drevo babico. Gozdar mu je rekel tako, ker je že zelo staro. Drugače je to lipa. Med potjo smo videli žabo, gobe, rastline. Šli smo tudi po Poseki. Tam ni bilo dreves. Bila je visoka trava. Na vrhu Poseke smo videli star hrast. Vanj je udarila strela, zato nima nobenega lista. Bilo mi je všeč.

Petja: V torek smo šli v gozd. Gozdar nas je vodil po gozdni učni poti. Všeč so mi bila drevesa in tudi druge rastline. Veliko smo se naučili. Gozdar nam je povedal, kako ravnati z gozdom in z rastlinami v njem. Najbolj sem si zapomnila drevesa in gobe. Bilo je super!

Bor: Zbrali smo se pred šolo. Potem smo se z gozdarjem odpravili v gozd. Najprej nam je pokazal zelo staro lipo. Potem nam je pokazal še drevesa, gobe, koprivo, mlako. Potem smo šli navzdol po Poseki nazaj v šolo. Imeli smo se lepo.

Urška: V torek smo se odpravili v gozd z gozdarjem. Zbrali smo se pred šolo. Tam smo počakali gozdarja. Ogledali smo si staro lipo, ki ji je gozdar rekel babica. Od lipe smo se odpravili naprej po gozdu. Prišli smo do dveh velikih brez, ki ju je gozdar poimenoval dvojčici, saj rasteta skupaj. Odpravili smo se naprej na Poseko. Tam blizu smo si ogledali mlako in stari hrast. Vanj je že dolgo nazaj udarila strela. Vrnili smo se čez Poseko. Tam je bila zelo visoka trava. Bilo mi je zelo všeč.

Aleks: Učna pot je bila zelo zanimiva. Po njej nas je peljal gozdar. Videl sem žabo, ki je skakala po gozdnih tleh. Imel sem se zelo *fajn*.

Žiga: Mi smo šli z gozdarjem po mali gozdni učni poti. Opazovali smo drevesa, gozdne rastline in plodove. Videli smo tudi žabo. Skakala je po gozdnih tleh. Na gozdni učni poti sem se imel lepo.

Spoštovani gozdarji, ki vestno skrbite za naše gozdove, hvala, ker se vedno odzovete našemu vabilu in po gozdnih učnih poteh vodite našo mladež!

Šešličev križ

Leopold Korat

V zadnjih letih je bilo v naši župniji obnovljenih že kar nekaj kapelic, križev in drugih verskih znamenj. Z njihovo obnovo

Družina Šešličevih pred leseno kapelo

ljudje izkažejo spoštovanje do naših prednikov, do dela, do vere in vseh, ki so ta znamenja zgradili, postavili ali izdelali. Ob takih in drugačnih prilikah, ob zahvalah za rešitve iz težav in nesreč so ljudje postavili znamenja, ki naj bi jih, kakor tudi nas danes, spominjala, da je človek telo in duh, da je telesno in duhovno bitje, da je kulturno bitje. Lep in spoštljiv odnos do teh znamenj imajo tudi pri Šešliču v Suhem dolu v župniji Podgorje. Več kot sto let star križ, ki je bil večkrat prenovljen, je letos zamenjalo posebno znamenje. Šešličevi so to načrtovali že dalj časa, zgodilo pa se je tako, da so pri podiranju lesa med smrekami našli posebno oblikovano deblo. Odločili so se, da bodo iz njega naredili novo znamenje ob poti pod njihovo domačijo. Na tej domačiji je od leta 1953 do 1983 gospodarila Marija Vaipot, Šešličeva Micka. Leto kasneje sta domačijo prevzela sedanja gospodarja Marjan in njegova žena. Marjan je s stričevo in svakovo pomočjo drevo lepo oblikoval v kapelico, jo prekril s skodlami, vanjo pa so postavili Marijin kip, nad katerim je križ. Kdo in kdaj je postavil križ, ki ga je letos zamenjalo to znamenje, ne ve niti najstarejši domačin Šešličev sosed Rdeški Jurij, ki je letos vstopil v 102. leto življenja. Najbolj verjetno je, da se je na tem mestu

nekoč v preteklosti zgodila nesreča; tod mimo so furmani vozili les z Razborja, s Plešivca ... Zgolj domneva, ki pa verjetno drži. Kakor koli – danes stoji tukaj lepo znamenje, ki govori o ljubezni, dobroti in o blagoslovu tako naših prednikov kot ljudi, ki živijo danes v teh krajih in se trudijo za vsakdanji kruh.

Obisk

Hubert Dolinšek

Na povabilo Lions kluba Deutschlandsberg smo člani Lions kluba Slovenj Gradec 15. septembra obiskali kolege v Deutschlandsbergu. Pripravili so nam vodeni ogled mestnega jedra, ki ga je

Srečanje smo zaključili z zdravico

predstavil profesor zgodovine dr. G. Fischer. Mesto Deutschlandsberg ima dolgo zgodovino, saj segajo prvi zapisi v leto 1153. Postopoma se je razvijalo in največji razcvet doseglo po letu 1870 z izgradnjo tovarne vžigalic – tedaj največje na svetu – in največje tovarne papirja na Štajerskem. Po teh uspehih je bil trg Deutschlandsberg leta 1918 povzdignjen v mesto.

Ogledali smo si znamenitosti mestnega jedra, ki je vzorno urejeno in negovano. Danes je mesto obdano z novimi gospodarskimi in javnimi družbami, ki zagotavljajo blaginjo mestu in okolici.

Po ogledu mesta smo se zbrali v pušenshank restavraciji, kjer smo se v prijetnem pogovoru družili z našimi prijatelji iz Lions kluba Deutschlandsberg. Naš predsednik Lions kluba Vito Štruc je na koncu srečanja povabil člane Lions kluba Deutschlandsberg, da nas obiščejo v Slovenj Gradcu.

Našim prijateljem se zahvaljujemo za zelo zanimiv ogled mestnega jedra in za prijetno druženje.

Član Lions kluba Slovenj Gradec Zoran Vodopija predaja predsedniku Lions kluba Deutschlandsberg darilo

Podeljena priznanja Občine Radlje v letu 2010

Marta Krejan

Naziv častnega občana Občine Radlje ob Dravi so v letu 2010 podelili gospodu Maksu Sušku, in sicer za zasluge pri razvoju občine ter za dolgoletna in plodna prizadevanja na področju gozdarstva, političnega in društvenega življenja.

Ko so gospoda **Maksa Suška** vprašali, kaj on meni, da je razlog podelitve tega naziva ravno njemu, je to utemeljil s tem, da je v svojem življenju počel marsikaj in to počne še danes. Drži, Maks Sušek je v prvi vrsti gozdar, bil je uspešen direktor gozdnega obrata Radlje, začetnik sonaravnega načina gospodarjenja z gozdovi, je pa tudi politik, filozof, ekolog in inovator. Prispeval je k napredku na področju kmetijstva, v času njegovega predsedovanja krajevni skupnosti je bila posodobljena infrastruktura kraja, svoje pa je prispeval tudi na športnem področju. Po upokojitvi ni njegovo življenje nič bolj mirno, kot skrbnik Pahernikovih gozdov in Pahernikovega sklada ima dela in izzivov

več kot dovolj, še vedno pa je poln novih načrtov in idej, ki zagotovo ne bodo ostali nerealizirani.

Plakete Občine Radlje ob Dravi so prejeli Rezka in Viktor Pušnik, Francišek Podrzavnik in Jože Vertovšek ter Cerkevni pevski zbor Vuhred.

Zakonca Pušnik se nenehno trudita in angažirata, da izvedeta vse dejavnosti, ki so potrebne za organizacijo vseh mogočih dogodkov v kraju, pa naj gre za gasilsko ali športno prireditev ali izobraževalne projekte, kot je Vodna učna pot. Viktor redno nadzoruje in čisti vodna korita, Rezka pa skrbi, da jih krasi bujno cvetje. S prostovoljnim delom prispevata velik delež k ohranjanju kulturne dediščine Vuhreda.

Francišek Podrzavnik je, kot pravijo, sinonim ekološkega načina življenja. Z dejanji in razmišljanjem o okolju spodbuja krajane k ozaveščenemu ravnanju z naravo, kar dokazujejo številni članki in oddaje, v katerih je predstavljeno ekološko kmetovanje, zeliščarstvo in ročno delo naših prednikov, ki ga je na svojstven način vpeljal na svoji ekološko-turistični kmetiji. Bil je med pobudniki in donatorji projekta Eko šola, znan pa je tudi po svoji humanitarni dejavnosti, saj ga odlikuje lastnost, da je vedno pripravljen pomagati, bodisi brezdomcem ali brezposelnim bodisi socialno šibkim. Odlikuje ga njegov nenehen boj za pravice marginalnih skupin in izjemna

volja, da zastavljene cilje izpelje do konca.

Jože Vertovšek se je športu, še posebej nogometu, zapisal že v zgodnjih otroških letih. Poleg nogometa so ga zanimale tudi druge panoge, še posebej zimski športi, in znana so tekmovanja v sankanju in veleslalomu, ki jih vsako leto organizira in tudi izpelje. Krajani Sv. Antona na Pohorju vedo, da je za njihovo igrišče zaslužen predvsem Jože, predsednik Športne zveze Radlje ob Dravi, ki je poleg tudi član strokovne komisije za vrednotenje športnih programov.

Cerkveni pevski zbor Vuhred deluje od začetka obstoja cerkve. Ustanovitelj je bil pokojni župnik gospod Štefan Žemlič, pred desetimi leti pa je zbor dobil novo strokovno zborovodkinjo, gospo Ido Strmšnik, ki nadaljuje pionirsko delo ustanovitelja. Člani zbora se udeležujejo vseh vaj, ki potekajo dvakrat tedensko, pojejo pa vsako nedeljo pri maši in na vseh svečanostih, pogrebih in porokah, ki se vršijo v cerkvi. Zbor deluje tudi na samostojnih koncertih. Krajani Vuhreda so ponosni na svoj cerkveni pevski zbor, ki bogati pevsko kulturo kraja.

Glasbena šola Radlje ob Dravi je za dosežke na področju glasbenega izobraževanja prejela nagrado Občine Radlje ob Dravi.

Glasbena šola Radlje ob Dravi letos praznuje 50-letnico delovanja. V vseh teh letih se je šola postopno dograjevala in s svojimi učnimi programi zagotovila široko izbiro učenja instrumentov, ki posameznikom dajejo dovolj možnosti za delovanje v komornih skupinah, ansamblih, godbah na pihala in pevskih zborih. Iz nje izhajajo profesionalni glasbeniki, ki svoje znanje še vedno izpopolnjujejo doma in v tujini. Šola izvaja stalni izobraževalni program, in sicer glasbo, glasbeno pripravnico, predšolsko glasbeno vzgojo, ples in plesno pripravnico. Širša skupnost nikakor ne more zanemariti prispevka šole na kulturnem in družabnem nivoju in je ponosna na svoje glasbenike.

Na slavnostni podelitvi (z leve): Marjana Švajger, tajnica Občine Radlje ob Dravi, Viktor Pušnik, Jože Vertovšek, Milka Ajtnik, ravnateljica Glasbene šole Radlje, Maks Sušek, Francišek Podrzavnik, Ida Strmšnik, Cerkevni pevski zbor Vuhred, in Alan Bukovnik, župan Občine Radlje ob Dravi

Kip Mahatme Gandhija v Slovenj Gradcu

Jože Potočnik, prof.

Foto: Primaloto

V petek, 1. oktobra 2010, so v parku pri stavbi upravne enote v Slovenj Gradcu odkrili spomenik Mahatme Gandhija, darilo države Indije.

Svečanosti se je udeležil indijski veleposlanik v Sloveniji Jayakar Jerome s soprogo in s spremstvom.

Mahatma ("velika duša"), voditelj indijskega gibanja za neodvisnost, se je rodil 2. oktobra 1869. Študiral je v Londonu, se bojeval za enakopravnost svojih rojakov v Južni Afriki in po prvi svetovni vojni za neodvisnost Indije. Zavzemal se je za odpravo nasprotij med muslimani in hindujci. Njegov velik ugled in uspehi so temeljili na metodi nenasilnega odpora. Gandhija je ustrelil neki fanatični Hindujec.

Veleposlanik je ob odkritju kipa med drugim povedal, da je Gandhi oče njihove države in najpomembnejši vezni člen v

Župan MO Slovenj Gradec Matjaž Zanožkar in veleposlanik Jayakar Jerome s ta odkrila kip Mahatme Gandhija

zelo raznovrstni skupnosti. Navedel je, da je v Indiji 31 držav, 1618 različnih jezikov, veliko kast, 29 pomembnih praznikov, 12 največjih svetovnih religij in kljub vsemu je ena država. Poudaril je, da je Indija po zaslugi Mahatme Gandhija ostala svobodna in neodvisna država. Slovenj Gradec, glasnik miru, je edino

mesto v Sloveniji, v katerem je spomenik posvečen velikanu, katerega življenje je navdihnilo mnoge poznejše generacije demokratičnih in protirasnih aktivistov po vsem svetu. Po odkritju kipa je bila v kulturnem domu okrogla miza, kjer so predstavili Gandhijevo avtobiografijo in govorili o njegovi poti miru in nenasilja.

Slavja tudi dež ni zmotil

Marjan Križaj

Foto: Marjan Križaj

V tem letu dogodkov tudi v Dovžah ni zmanjkalo. Po otvoritvi čistilne naprave spomladi je pred vrati izgradnja komunalnega zbirnega centra, svojemu namenu pa je bila v zadnji septembrski soboti predana tudi pol kilometra dolga posodobljena cesta v Razborco. Kljub dežju, ki ga je skušala pregnati Babnikova godba, je ob županovi otvoritvi zadonel aplavz hvaležnosti. Za varno vožnjo je z blagoslovom poskrbel šentiljski duhovnik Tine Tajnik.

Da je bil dogodek še bogatejši, je župan predal namenu še avtomatski defibrilator, napravo, s katero lahko rešimo življenje

osebi, ki je doživela nenadni srčni zastoj. V dvorani gasilskega doma Dovže so za vedro počutje poskrbeli mladi harmonikarji. Po pozdravnem govoru župana je spregovoril še predstavnik gasilcev Jože Potočnik. Prijetnega klepeta

ob prigrizku in tekočem dodatku še lep čas ni zmanjkalo. O zelenem pločniku v Dovže pa bodo domači svetniki začeli pihati na dušo županu po vročih lokalnih volitvah.

Z defibrilatorjem je župan poskrbel za kvalitetnejšo prvo pomoč

Septembrsko veselje na Tolstem Vrhu in na Paki

Marjan Križaj

Letošnji september bo prebivalcem hribovitih zaselkov v mislinjski občini ostal v najlepših spominih. Prepričanje župana in svetnikov, da je potrebno zagotoviti pogoje, da bodo

Trak, ki je "zapiral" posodobljeno cesto na Tolsti Vrh, je prerezal Viktor Robnik.

kmetovalci še ostajali na podeželju, je botrovalo kilometrom asfaltnih cestišč. V sončni soboti nepozabnega 11. septembra se je bilo zato resnično lepo ozreti po nasmejanih obrazih srečnežev s Tolstega Vrha in Pake.

Po vedrih zvokih mojstrice diatonične harmonike Darinke Klinc in uvodnih besedah animatorja prireditve je prisotne pozdravil Viktor Robnik, župan Občine Mislinja. Ob navdušenju prisotnih krajanov je spregovoril tudi Miro Petek, poslanec državnega zbora. Presenečenja so se kar vrstila, saj sta se na prizorišče otvoritev novega dela ceste s kolesi pripeljala minister Radovan Žerjav, predsednik stranke SLS, in njegov strankarski kolega Franc Pukšič. Za mikavnost trenutka rezanja traku sta poskrbeli prikupni deklici, ki sta županu ponudili škarje. Seveda ni šlo brez blagoslova, ki ga je opravil doliški duhovnik Mirko Horvat. Prave zdravice pa brez šampanjca tudi ne bi bilo ...

Za otvoritveno vožnjo so poskrbeli eminentna kolesarja in župan, ki je v svoje vozilo povabil še Mira Petka in župana Občine Zreče Borisa Podvršnika. Nad dogajanjem sta bdeli prikupni medijski zvezdi Darja Vrhovnik in Simona Pogorelčnik. Še posladkali smo se, potem

Po novem asfaltu sta se prva popeljala Radovan Žerjav in Franc Pukšič

pa nas je Zdravko Pogorevc, svetnik, ki je kot predsednik pripravljalnega odbora skrbel za prijeten in tekoč potek dogajanja, opomnil, da nas čaka še ena otvoritev. Asfaltna preproga je namreč vabila še iz Doliča na Pako. Kake tri

kilometre in pol makadama se je še tam skrilo pod črno odejo. Po glasbenem uvodu harmonikarja in mojih uvodnih besedah je župan še enkrat vzel škarje v roke, besede vrlega duhovnika pa so *požegnale* tudi to posodobljeno cesto. Da so dekleta s Tolstega Vrha in Pake prave slaščičarke, so nas še enkrat prepričale dobrote, ki so se v ustih kar topile. Ni nam preostalo drugega, kot da se zapeljemo do Požegove kmetije in ob prijetni in varni vožnji občudujemo še naravo. Topli sončni žarki so še ogrevali razpoloženje, ki ga je z opisom prizadevanj za posodobitev te poti v koticke mislinjskega podeželja olepšal Zdravko Pogorevc. Verjamete ali ne, pohvalnih besed kar ni zmanjkalo. Ob obeh županih in poslancu ter Ivanu Plevniku, predstavniku Regionalne razvojne agencije, se je oglasil tudi predsednik Vaške skupnosti Dolič. Mladi Matic Tasič je s svojo frajtonarico uspešno posegel vmes in požel zaslužen aplavz. Pravo *štimungo* sta nato pričarala Darinka in Vlado Klinc, ki sta zapela po svojem receptu. Hvaležni domačini niso pozabili nagraditi najzaslužnejših in le še na to je bilo treba počakati, da je župan dvignil kozarček. Po specialitetah z *roštilja* se je nato ob glasbi zavrtelo in vrtelo do jutranjih ur.

Izšel je zbornik Občine Mislinja

Mirko Tovšak

Občina Mislinja ima bogato zgodovino. Kraj Mislinja je bil prvič omenjen že leta 1335 kot del slovenjgraškega gospostva. Na sedanjem območju te lokalne skupnosti so že pred drugo svetovno vojno delovale številne manjše občine, v sedanjem obsegu pa občina obstaja od leta 1998, ko se je v času sprememb v regionalizaciji slovenskega prostora Mislinja z okolico odcepila od takrat skupne Občine Slovenj Gradec in v gornjem delu Mislinjske doline ustanovila novo lokalno skupnost.

Ta danes zajema 122 km² površine, šteje pa nekaj nad 4600 prebivalcev. Njen gospodarski in tudi siceršnji razvoj je bil zelo pester. Spomniti se moramo prvih glažut na območju Pohorja, fužinarstva, pred drugo svetovno vojno pa hitrega razcveta lesnopredelovalne industrije pod okriljem takratnega veleposestnika in podjetnika Pergerja. Gozdarstvo še danes predstavlja pomembno gospodarsko panogo na mislinjskem območju. Tako je imela Mislinja tudi eno prvih ozkotirnih železnic za spravilo lesa, svojo tovarno lepenke, žagarske obrate in sodarno. Žal se je njen gospodarski razvoj po drugi svetovni vojni upočasnjal, saj sedaj med večjimi industrijskimi obrati deluje le še šivalnica Prevent, ki pa tudi doživlja hude čase v svojem obstoju, saj je nad njo ravno v tem času uveden stečajni postopek.

So pa bili ljudje v zgornjem delu Mislinjske doline zelo dejavni tudi na drugih področjih javnega življenja. Mislinja. Še posebej zaselek Šentilj, je znan po pestri kulturni dejavnosti. Tu se je že v prvih letih 20. stoletja pričel razvoj zadružništva in hranilništva, gasilstva in drugih oblik povezovanja ljudi.

Nič čudnega torej, da je znani profesor in zgodovinar Jože Potočnik, ki je nekaj let služboval kot učitelj na osnovni šoli Šentilj, vseskozi poudarjal potrebo, da je to bogato zgodovino zgornjega dela Mislinjske doline nujno potrebno ohraniti in jo tudi zapisati v zborniku. V občini Mislinja je pred približno petimi leti tako vzbudil zanimanje za uresničitev te svoje ideje in pod njegovim okriljem so se pričele aktivnosti za pripravo zbornika. Imenovan je bil uredniški odbor, ki mu je predsedoval sam, vanj pa so bili vključeni

še Poldka Bezljaj, Tone Gašper, Marija Koprivnikar in Rudi Krebl. V pripravo zbornika so bili poleg članov uredniškega odbora vključeni tudi številni posamezniki, poznavalci posameznih področij delovanja in povezovanja domačinov (Ivan Lekše, Leopold Prevolnik, Mirko Tovšak, Erna Podjavoršek idr.). Obsežno delo (v pripravi gradiva je sodelovalo več kot petdeset posameznikov) je zahtevalo tudi svoj čas, tako da so bili pogoji za izdajo zbornika dani šele v letošnjem letu, ko je tudi občina Mislinja v svojem proračunu zagotovila potrebna sredstva. Po izjavi župana občine Mislinja g. Robnika je zbornik občino stal cca 44.000 evrov, vendar ta knjiga na 397 straneh predstavlja pomembno publikacijo, ki prvič na tako obsežen način predstavlja občino Mislinjo in njen zgodovinski razvoj. Zbornik je opremljen tudi s številnimi fotografijami in dokumenti in pomeni prvi celovit prikaz zgodovine in razvoja mislinjske občine.

Pred kratkim je Občina Mislinja pripravila uradno predstavitev zbornika. Na predstavitvi se je zbralo veliko tistih, ki so kakor koli sodelovali pri pripravi zbornika, v uvodnih besedah je prof. Potočnik na kratko predstavil njegovo vsebino, o njegovem pomenu pa je spregovoril

župan Viktor Robnik. Svoje poglede so predstavili tudi člani uredniškega odbora. Zbornik je po svoji vsebini zasnovan v dveh delih. V prvem je poleg uvodnikov še 27 prispevkov 24 avtorjev o razvoju in zgodovini mislinjske občine, v drugem delu pa je 37 prispevkov o društvih in drugih organizacijah. Zborniku ni kaj očitati, le nekaj pripomb je bilo na račun neuravnotežene predstavitev delovanja

društev. Smučarsko skakalni klub namreč v poglavju o delovanju društev obsega več kot četrtino tega prostora, za vseh ostalih 36 društev pa je namenjena vsega le tri četrtine prostora, 2 % za posamezno društvo ali skupino torej. Takšne pripombe smo slišali tudi na zadnji seji občinskega sveta, vendar gre pri tem za manjši spodrseljaj, ki pa ne more zmanjšati pomembnosti izdanega zbornika.

Uredniški odbor skupaj z županom na predstavitvi knjige

Srečni petek v Završah

Marjan Križaj

Foto: Marjan Križaj

Ob novih metrih asfalta so se v letošnji jeseni veselili tudi krajanje Završ. 25. septembra so se na otvoritvi posodobljene ceste nad Legensko kapelo zbrali

domačini in precejšnje število gostov. Ob nasmejanem domačem županu, Viktorju Robniku, je svoje veselje ob tem dogodku izrazil tudi Srečko Meh, župan Mestne občine Velenje. Rojen v tem lepem zaselku mislinjske občine je izražal ponos ob slehernem kančku napredka in v njegov mozaik kanil tudi nekaj prepotrebni sredstev. Navdušenje ob otvoritveni svečanosti in blagoslovu se še dolgo ni poglelo. Seveda so se ob dobrotah, ki so jih pripravile domačinke, in kozarčkih

šampanjca in vina mešale besede hvale in spominov. Po vožnji po novi kilometer in tristo metrov dolgi asfaltni preprogi se je slavlje nadaljevalo na igrišču pod završko šolo. Za simpatični program je poskrbelo domače kulturno društvo; še posebej so prisotne ogreli učenci. Za prijetno razpoloženje je zaigral ansambel Presenečenje, ki je zbrane obiskovalce zadržal do jutranjih ur.

Romanje v Lurd

Leopold Korat

Bazilika Pija X.

Po krajših in daljših poteh in romanjih je v naših romanjih vedno bolj tlela želja, da bi poromali v Lurd. To je manjše francosko mesto v vznožju Pirenejev. Ob reki Gavi (Gave de Pau) se je v votlini hriba Massabielle od 11. februarja do 16. julija 1858 štirinajstletni pastirici Bernardki Soubirous prikazovala Marija. Leta 1860 je Bernardka vstopila v samostan v svojem domačem kraju, 1866 pa se je preselila v samostan sester Božje ljubezni v Nevers na severu Francije. V tem samostanu je 16. aprila 1879 umrla in bila tam pokopana. 8. decembra 1933 jo je papež Pij XI. razglasil za svetnico.

V letošnjem septembru se je naša želja uresničila. V četrtek, 9. 9. 2010, smo ob štirih zjutraj v Podgorju pred cerkvijo vstopili v avtobus podjetja Plamen iz Pameč. Pot nas je vodila mimo Padove, Verone, Brescie in Alessandrije ter ob

Azurni obali do Nimesa. Ustavili smo se še v turističnem mestu Camarque Saintes Maries-de-la-Mer. To je majhno ribiško mesto s slikovito pokrajino, kjer živi nad 300 vrst ptic. To mesto s cerkvijo svete

Sare je najsvetejše mesto ciganov. Po lokalni legendi naj bi se v tem kraju naselile žene, ki so bile pod križem na Kalvariji, kjer so križali Jezusa. Te žene naj bi bile tri Marije: Marija Magdalena, Marija Saloma in Marija Jakobova. Trije kipi, ki naj bi prikazovali te svete žene, so danes predmet čaščenja in cilj romanj ciganov iz vse Evrope 24. in 25. maja vsako leto.

Od tukaj smo potovali proti Lurdu, kamor smo prispeli naslednji dan proti večeru. Po

dobri večerji v hotelu Vatikan smo odšli proti votlini prikazovanj. Tretji dan smo si ogledali največje znamenitosti Lurda, predvsem tiste, ki so povezane z življenjem vidkinje Bernardke: hišo, kjer je bila rojena, cerkev, v kateri je bila krščena, "ječo", kjer je živela njena obubožana družina. Po kosilu smo odšli na križev pot. V čudovitem naravnem okolju smo stopali od postaje do postaje in premišljevali o Kristusovem križevem potu in o vseh križevih poteh sodobnega človeka. Zvečer tega dne smo sodelovali v čudoviti procesiji z lučkami na glavnem trgu Esplanade, kjer je velika cerkev sv. Pija X. Šest naših romarjev je pred to ogromno množico z lučkami, ki je valovala kot morje, v slovenskem jeziku (med dvanajstimi narodi) zapelo prvo kitico znane lurške pesmi Zvonovi zvonijo in zmolilo tri zdravamarije. To procesijo in prepevanje v različnih jezikih sveta lahko

Srečanje s škofom s Sardinije

samo doživiš, opisati se ne da. Z nekaj romarji smo ta večer ostali pred votlino do enih zjutraj. V nedeljo smo sodelovali pri maši narodov v baziliki Pija X., ki lahko sprejme 25.000 ljudi. Kot mnoge druge velike skupine so nas Slovence ravno tako pozdravili v slovenskem jeziku: "Dobrodošli, slovenski romarji!" Ponosno smo uprli oči v našo zastavo, ki je prav v tem času vihrala na glavnem oltarju, kjer je somaševalo sto petdeset duhovnikov in trije škofje. Po maši smo s procesijo odšli preko celega trga do votline, kjer je nadškof, ki je vodil sveto mašo, pomolil še k Angelu Gospodovemu in podelil blagoslov. Pri kosilu v hotelu smo bili prijetno presenečeni, saj je bil prisoten tudi škof s svojo skupino. Drug drugemu smo nazdravili, saj smo imeli v obeh skupinah slavljenca. V kratkem klepetu je povedal, da je bil pred tridesetimi leti v Mariboru in na Ptujski gori.

V nedeljo popoldne smo se začeli vračati proti Azurni obali. Med potjo smo si ogledali še grad in mesto Carcassone. V sončnem zahodu smo pripotovali do mesta Nimes, kjer smo prenočili, nato pa se je avtobus ustavil v kneževini Monako. S "ptičje perspektive" smo si ogledali to "žepno državo" in igralniško mesto Monte Carlo. Po kratkem postanku smo že zapustili Francijo in mimo Genove prišli do Gardskega jezera, ki je 131-krat večje od našega Bohinjskega. V turističnem mestecu Sirmione ob obali jezera smo v kapeli svete Ane imeli večerno mašo. Po ogledu slikovitega mesteca z gradom na vodi smo se po nekaj postankih v zgodnjih jutranjih urah vrnili v Podgorje. Slika tega romanja ne bi bila popolna, če ne bi povedal, da je bila njegova organizacija v rokah turistične agencije Aritus iz Maribora. Pod strokovnim vodstvom gospe Alenke in duhovnim vodstvom župnika smo doživeli lepote romanja, narave in drugih dežel. Lurd je prav gotovo kraj milosti, kjer se nebo dotika zemlje, božja dobrota in ljubezen pa človeških src. Hvala vsem, ki so bili kakor koli udeleženi pri tem romanju. Tudi tistim, ki so za nas doma molili in nas radostni pričakali doma. Lepo je po svetu – dom pa je samo eden.

Skupina naših romarjev na trgu Esplanade pred cerkvijo Marije Rožnega venca

Godba na pihala Ojstrica iz Dravograda praznovala 150 let

Vančy

Foto: Foto Anka

V Dravogradu je bilo v petek, 24. septembra, nadvse živahno, saj je ojstriška godba na pihala praznovala 150 let obstoja. Priredili so slavnostni koncert, kjer so ob blagoslovitvi razvili tudi svoj novi prapor. Najzaslužnejšim godbenicam in godbenikom so podelili jubilejne nagrade. Njen predsednik je že več kot 10 let gospod Ferdinand Gnamuš in pod njegovim vodstvom godba dosega vse bolj vidne (slišne) uspehe. Godbi dirigira gospod Andrej Korenjak.

V nedeljo, 26. septembra, je na nogometnem igrišču v Dravogradu potekala parada pihalnih orkestrrov. Parade se je udeležilo poleg godbe gostiteljice še osem godb, dve godbi iz sosednje Avstrije. Ko so prikorakale in se razvrstile po igrišču vse godbe, je bil pogled na pisane uniforme in plapolajoče prapore res veličasten. Gledalci so jih nagradili z gromkim aplavzom. Žal pa je dež pričel padati vedno močnejše, tako da so bili

nastopajoči mokri do kože. Tako so zaključno načrtovane skupne melodije morali zaigrati v telovadnici osnovne šole v Dravogradu.

V bran Ksaverja Meška in slovenstva

Dr. Ivan Lah

Pisci zgodovine, delujoči zlasti okrog Muzeja novejšje zgodovine Slovenije v Ljubljani, si dovolijo več, kot bi se spodobilo. Za ponazoritev naj bo primer, kako je pisatelj Franc Ksaver Meško predstavljen (zamolčan) v knjigi Rojstvo Slovenije, ki jo je leta 2010 omenjeni muzej dal v prodajo (avtorji Jože Dežman in drugi).

Ob fotografiji je napis, ki je tukaj na sliki umeščen desno spodaj v belo polje. Pod fotografijo pa je napis iz časopisne ocene (Delo, 26. maja 2010, str. 23), ki je sicer zrcalna oni iz knjige.

Pisci te nove zgodovine prepoznajo na sliki tri osebe, drugih treh pa ne.

Pisatelja Ksaverja Meška ne prepoznajo, čeprav njegova duhovniška obleka med uniformiranimi partizani deluje dokaj vpadljivo.

To potrjuje zlasti časopisni podnapis, ki ob treh navedenih imenih izrecno zapiše, da "drugi niso prepoznani."

Novinarju Dela je najbrž nekdo pojasnjeval, da 'drugi niso prepoznani', ker si sam gotovo ne bi drznil zapisati tako smeile trditve.

Ob takšnem ravnanju pomisli človek najprej na površnost. Morda celo za šibko razgledanost avtorjev, pomanjkljivo izobrazbo? Lotevajo se morda snovi, ki ji niso kos? Vsekakor jih velja opozoriti na spodrseljaj. Zato sem pisec pričujočih vrstic skušal opozorilo opraviti telefonsko. Poklical sem direktorja Muzeja novejšje zgodovine Slovenije, gospoda Jožeta Dežmana, in doživel žal hkrati presenečenje, začudenje in zgroženost.

Presenečenje zato, ker je direktor podobne klice kar pričakoval, saj zaradi mojega klica ni bil presenečen. Začudenje zato, ker je kot iz rokava stresel takoj pripravljen tudi odgovor. Zgrožen pa sem bil nad odgovorom, češ da Meško ni bil zaželen in da so morali iz knjige izločiti tudi fotografije nekaterih stalinističnih kadrov.

Tako torej!? Meškovo ime ni bilo izpuščeno po pomoti, zaradi površnosti ali nerazgledanosti avtorjev, temveč je namenoma zamolčano, zatajeno. Le komu Meškovo ime ni zaželeno? Koga

ideologije zatajevali lastne pisatelje, učitelje, in vzornike, ne bomo prišli daleč. Verodostojnost piscev nove zgodovine je pri ljudeh zato močno omajana. Povrnilo bi jo mogoče javno opravičilo v koroških glasilih, a kaj takega najbrž ne bomo dočakali.

Opisani primer pa ni edini spodrseljaj v navedeni knjigi. Njena pristranskost se otipa v tem, kaj iz naše zgodovine je zamolčanega in kaj poudarjenega – da ne omenjamo polresnic in nadvse drznih slabšalnih ocen.

Kot prvo, piscem nove zgodovine ne bi škodil poduk o Meškovem pisateljskem delu:

- 1897: v Ljubljanskem zvonu je objavil roman *Kam plovemo; snov iz meščanskega življenja*
- 1898 in 1899: izdal knjigi *Slike in povesti; črtice iz osebne, kmečkega in meščanskega življenja*
- 1904: črtice *Ob tihih večerih*
- 1903: drama *Na smrt obsojenim; obravnava nacionalno vprašanje na Koroškem*
- 1906: knjiga *Mir božji*
- 1907: roman *Na Poljani; odpira domovinska vprašanja*
- 1914: drama *Mati; obravnava vprašanje domovinske ljubezni in zvestobe*
- 1911: novela *Črna smrt; prikazuje slovensko preteklost*
- 1916: knjiga *Dve sliki*
- 1918: zbirka črtic *Slike*
- 1921: drama *Pri Hrastovih; opisuje kmečko življenje v Slovenskih goricah*
- 1922: knjiga *Naše življenje*
- 1931: knjiga *Črtice*
- 1945: pesniška zbirka *Iz srca in sveta*
- 1946: knjiga *Novelc*
- 1948: knjiga *Romance in povesti*
- 1950: knjiga *V koroških gorah*
- 1954–1960: pri Mohorjevi družbi so izšla *Izbrana dela F. K. Meška (5 knjig)*
- 1911–1964: šest knjižic *Mladim srcem; Meškova izbrana proza, namenjena mladini*

moti duhovnik v družbi partizanov? Se mar to ne ujema s skritimi nameni avtorjev? Le na račun katerih stalinističnih imen je po presojah zgodovinarjev žrtvovano ime pisatelje Meška?

Gre očitno za eno od zagonetnih zgodb, za katere gospod Dežman v knjigi zapiše: "[...] ki si jih bomo še mnogokrat pripovedovali." A jih menda namenoma 'pofrizirajo'.

Da, zares so upravičena vprašanja, ki jih v isti knjigi zastavlja njen soavtor, gospod Marko Štepec: "[...] kdo smo, kje smo in kam gremo?"

V Slovenj Gradcu je Meško dobro znan, saj so ga še za življenja že leta 1924 razglasili za častnega občana in mu leta 1930 posvetili Meškovo ulico.

Kot drugo, v poduk istim piscem še ponazoritev, v kakšnem spominu imajo ljudje svojega vzgojitelja, učitelja, pisatelja, duhovnika in vzornika Meška ob njegovem pogrebu (Večer, 24. 1. 1964). Ljudje koroške krajine ne bodo oprostili piscem nove slovenske zgodovine, da ne poznajo Meška – niti če ga prezirajo pomotoma, še manj če ga zatajujejo namenoma. Če bomo Slovenci kdo ve iz kakšne

Ob pripovedovanju 'Dežmanovih zgodb' bomo vedno v dvomu, kaj je res, kaj malo drugače in kaj ne drži.

Je že tako, ljudsko pomnjenje sledi svoji lastni smeri, pisci nove zgodovine pa jo ubirajo po svoje in počez. A bumerang ima menda to čudno lastnost, da utegne zadeti tistega, ki ga je zalučal.

Literarna delavnica v planinskem domu pod Košenjakom

Milena J. Cigler

Dne 18. in 19. septembra smo se učenci OŠ Dravograd in Šentjanž ter OŠ Ojstrica in mentorji pod Košenjakom igrali pesnike in pisatelje. Bilo je zabavno in poučno. Delavnica je bila zamišljena tako, da udeležencem delno s predavanji in delno s praktičnimi vajami prikažemo to "obrt", ki pa zahteva tudi nadarjenost, saj sama obrt ni nič, sam navdih pa tudi ne (z redkimi izjemami). Vsekakor pa velja: veliko piši, piši in piši in nekaj se bo gotovo "utrnilo".

Prvi dan je z mladimi nadebudneži "pisateljval" prof. Andrej Makuc. Mladina mi je pripovedovala, kako zanimivo je podajal snov in da jim razlagal poseben sistem pisanja, ki ga ima sam, potem pa so tudi sami poskušali pisati. Skratka, prvi dan se je iztekel v literarnem večeru, na katerega so učenci povabili tudi starše in tudi dravogrsko županjo Marijano Cigalo, ki jim je razdelila lična darila.

V soboto, 19. 9., sem se jim pridružila še sama. V začetku sem jim odstrla čudoviti svet soneta, ker pa so me opozarjali, da smo s časom bolj na tesno, sem zamisel, da bi poskusili skupaj ustvariti to zahtevno pesniško obliko, opustila.

Ob sonetu sem jim malo "zatežila" z Janezom Veselom Koseskim, ki ga mi Slovenci vse premalo cenimo. Resda pesniškega genija Prešerna ni dosegal, a je imel prav zanimive, prikupne, humorne in narodno zavedne pesmi. Objava prvega soneta na Slovenskem pripada njemu in to osem let pred Prešernom. Prebrali smo torej zabavno pesnitev Koseskega Zgubljeni raj in se prisrčno nasmejali zgodam in nezgodam Luke in Mine.

Potem sem jim govorila o japonski kulturni zgodovini, o menihih, ki so potovali iz kraja v kraj in se posvečali naravi. Ko so se sešli ali organizirali srečanje, so polni vtisov iz narave pripovedovali stihe o tem in nazadnje organizirali pesniško tekmovanje, imenovano "renganje". Posebna čast je doletela tistega, ki je povedal uvodno pesem. Mnoge pesmi so bile neuporabljene, četudi so bile ravno tako lepe, zato so pred petsto leti renge pričeli tiskati skupaj s temi zavrženimi kiticami, ki so jih imenovali "hokku". Kasneje so videli, da ti zavrženi pesniški drobci lahko postanejo samostojne kitice. Poimenovali so jih haiku.

Tako smo ustvarili deset lepih in zanimivih haikujev, največ o žabah; šlo je menda za neko zadevo iz prejšnjega dne z Makucem ... Pošteno smo se nasmejali, ker so jim nenehno prihajale na misel besedne zveze z žabami in kvakanjem in skakanjem. Rengali so: Karmen Jeseničnik, Žan Jevšnik, Anja Rožič, Nika Perovnik, Janja Pokeržnik, Eva Gnamuš, Urška Špalir in Daša Vinšek. Miha Rek je sodeloval samo prvi dan delavnice, tako da je zamudil zabavno renganje.

*Žaba na cesti,
avto se bliža hitro,
žabo povozil.*

Z Goriškega vrha smo se nato prestavili v knjižnico dr. Franca Sušnika in moram reči, da je mladež res z zanimanjem poslušala čudovito pripovedovanje knjižničarke, za kar smo se ji od srca zahvalili. "Saj to je cvet naše mladine," bi rekel dr. Sušnik. Nekoč bodo v tej knjižnici gotovo vsi ti učenci brskali po knjigah in po računalnikih ter iskali informacije, zakaj ne bi že zdaj pokukali v čudoviti svet študija in knjige. Potem nas je čakala še Prežihovina z Lovrovo družino in zapuščino. Vse je lepo orisal vodič Jaka in Prežihova eruptivna pisateljska moč je vse očarala.

Na koncu smo se ob Žanovi harmoniki povseslili v Saloonu na Selah in se najedli pic velikank. Kljub dežju se torej lahko imamo lepo, če so ljudje za to. In z mladimi je res *lušno*.

Z njimi smo se družili: Jožica Heber, Janez Jurič - Vančy, Marija Šegula, Zinka Mori, Andrej Makuc, Simona Jerčič Pšeničnik in Milena J. Cigler.

Humor

Strupena goba

Učiteljica vpraša Miha: Mihec, kako prepoznaš strupeno gobo?

- Kako jo prepoznam?
- Da.
- Po krčih v želodcu.

Po želji

Gost v restavraciji jezno pokliče natakarja: Natakar, ta hrana ni dovolj dobra niti za svinje!

- Oprostite, gospod, vam prinesem takšno, ki je?

Upravičen strah

Poštár poskuša dostaviti pismo, a zagleda gromozanskega psa na dvorišču. Lastnik ga poskuša pomiriti: Kar brez skrbi vstopite, saj ne grize.

- Kaj pa če golta? je nezaupljiv poštar.

Ni predaleč

Meščanska družina si je privoščila nekaj dni oddiha na kmečkem turizmu. Gospodar jim razkaže prostore in stranišče. Oče vpraša: Ali ni stranišče malo predaleč od hiše?

- Ni, če boste krenili pravočasno.

Osa

Tone vstopi v prodajalno z živalmi. Prodajalec ga vljudno vpraša: Dober dan, kaj želite?

- Rad bi kupil oso.
- Oso? Ampak pri nas ne prodajamo os.
- Kako ne, če pa je ena v izložbi?

Srečnež

Marko sreča v mestu prijatelja, ki je izredno slabe volje. Vpraša ga: Kaj pa si tako slabe volje?

- Kaj ne bi bil, žena mi je vzela vse in odšla.
- Srečnež!
- Srečnež? Zakaj?
- Moja je meni vzela vse in ostala.

Zares čudno

Tone pripoveduje prijatelju: Nekaj čudnega se mi je zgodilo. Zeno sem vprašal, če sem edini moški v njenem življenju, in mi je odgovorila, da sem.

- In kaj je pri tem čudnega?
- Zdelo se mi je, da sem zaslišal smeh iz omar ...

V sekundi

Lojze vpraša prijatelja: Ali veš, katera žival lahko v sekundí zamenja spol?

- Pojma nimam, odvrne prijatelj.
- Sramna uš.

Suveren odgovor

Učiteljica vpraša: Klemen, kako lahko preprečimo onesnaževanje vode?

- Da se nehamo kopati, suvereno odgovori Klemen.

Trenira

Zdravnik med pregledom vpraša pacienta: Je z vašim kašljem kaj bolje?

- Seveda je, saj treniram že nekaj tednov, odvrne pacient.

Zlatko Škrubej

Menedžerka in golobi

Milena Cigler

Oni dan se je Mateja ob enem redkih prostih dni najavila na kavo, in to dopoldne. "V redu, Mateja, samo jaz imam eno uro časa, potem pa grem." "Kam spet, na teren?" "Ne, boš že videla!" Sedeč ob kavici, ki jo zelo okusno pripravi Martina, je spet začela: "Kam torej, ali je skrivnost ali kaj?"

"Povem ti, samo da se ne boš smejala!" "Prisežem!" je dvignila dva prsta v zrak. "V Šentjanž grem, tam zdaj čistim golobje *dreke* pred Domom borcev." "Ali si ti znorela ali kaj?! Kaj ti je padlo na pamet, to ti pa ne priporočam! Pesnica, pisateljica in kozjerejka, pa bo hodila čistiti tiste kakce od golobov!" "Pomiri se, Mateja, saj bom dobila plačano nekaj malega!" "Kaj pa tvoj ugled?" "Kakšen ugled, saj kože tudi *serjejo*!" "To je drugo, to vidi samo okolica. Tu pa te *folk* opazuje, ko hodi v trgovino!" "Pa pojdi z menoj, boš videla, kako zanimivo je!" Rečeno, storjeno. Ob enajstih se pripeljeva na dvorišče Doma borcev, trgovine in vsega ostalega in parkirava čim bliže stopnicam, da privleče ven opremo za čiščenje: krtačo in junjo, vedro, čistilno sredstvo in ostalo čiščenju namenjeno navlako. "Sedaj greš ti po vodo v bife, jaz pa v trgovino, vsaka eno vedro prinese," ji razlagam in potem nadaljujeva.

Ona gre veselo po vodo, jaz pa tudi in skoraj trčiva z glavama, ko prineseva vedri, polni vode.

"A veš, da sem srečala v bifeju sošolca iz kovinarske, naju potem vabi na pivo, ko bova gotovi!"

"Jaz pa sem v trgovini srečala mladega kmeta, ki mi je kupil čokolado, ko sem mu povedala, kaj bom delala."

Sladkava se s čokolado in namakava cunjii v vodo.

"Ja, gospa Milena, kaj pa vi tukaj?" me ogovori znana vaščanka, ki je že dolgo nisem videla.

"Saj vidite, za golobi čistim *dreke*."

"Pa ne mi govorit! Dajte sem cunjo in krtačo, ne pustim vam tega početi! Usedite se na klopco ali pojdite na eno kavico v bife na moj račun!"

"Imam še kolegico s sabo," rečem.

"Pa še ona naj gre, kaj se to pravi, to bom jaz pomila!"

V bifeju naju že čaka Matejin sošolec in se čudi, da sva tako hitro končali.

"Saj nisva," se smeji Mateja. In mu kaže skozi okno. Meni se pa vaščanka zasmili in grem s kavico na klopco, da ji delam družbo. Kmalu se nama pridruži znani klošar, ki je nekemu kmetu pripravljal drva in zato dobil steklenico žganja.

"A vesta, da imam danes res srečo! Dal mi je pravega češpljevega!" reče in nagne steklenico. Nekam majavo že stoji, zato mu svetujeva, naj se sede.

Ko se usede, šele v redu pogleda vaščanko, ki je drgnila in polivala tisto golobje sranje, in zavpije: "Mojcika, ti si! Kako sem bil nor nate! Zakaj me nisi hotela, zakaj?" Teatralično zamahne s steklenico in spet potegne dolg požirek. Mojciki je zelo nerodno, jaz pa se smejim, ker nehote izvem nekaj skritega. Pa saj veste, mogoče se mu je samo zdelo, da je bila njegova Mojcika, pa sploh ni bila prava. "Saj ga sploh ne poznam!" reče ona meni tiho.

Medtem sva "midve" končali z opraviлом, vaščanka mi je izročila vedro s cunjo in krtačo, jaz pa sem jo povabila s sabo v bife, kjer je Mateja že čakala v živahnem klepetu s sošolcem. V veselem in prijaznem vzdušju sva zapustili Šentjanž.

"A tako ti čistiš golobje *dreke*!?" mi reče Mateja in se smeje.

"Ja, po navadi mi ne pustijo delati drugega, kot da na klopci opazujem, kako golobi *serjejo*," ji odgovorim.

EstEtika

Druga in tretja moška sklanjatev

Marta Krejan, prof.

Tokrat se navezujem na prejšnji prispevek v rubriki EstEtika, in sicer na sklanjatve. Preveč informacij naenkrat tudi ni dobro, zato se bom danes posvetila drugi in tretji moški sklanjatvi, ki zadnjič nista bili omenjeni. Zdi se mi, da si zaslužita to pozornost.

Pri drugi gre za samostalnike moškega spola tipa Miha ali strojevodja. Končnica samostalnika v imenovalniku je torej -a.

2. moška sklanjatev			
	ED.	DV.	MN.
I	vodj-a	vodj-i	vodj-e
R	vodj-e	vodj-Ø	vodj-Ø
D	vodj-i	vodj-ama	vodj-am
T	vodj-o	vodj-i	vodj-e
M	vodj-i	vodj-ah	vodj-ah
O	vodj-o	vodj-ama	vodj-ami

2. moška sklanjatev:

- v roditeljski ed.: -e (strojevodja → strojevodje)
- lahko jih sklanjamo tudi po 1. moški sklanjatvi (vodja, -a, -u, -a, -u, em)

Pri tretji moški sklanjatvi gre za kratice in nekatere simbole (NUK, SAZU, visoki C, H₂O).

3. moška sklanjatev	
	ED.
I	NUK-Ø
R	NUK-Ø
D	NUK-Ø
T	NUK-Ø
M	NUK-Ø
O	NUK-Ø

3. moška sklanjatev:

- v vseh sklonih: -Ø
- lahko jih sklanjamo tudi po 1. moški sklanjatvi (NUK → NUK-a)

Socialni izzivi

Splošni pojmi socialne varnosti

Polonca Jakob Krejan, univ. dipl. soc. del

V novi rubriki Socialni izzivi boste našli prispevke o državnih ukrepih, ki upoštevajo različne potrebe in različen materialni položaj ljudi v Sloveniji predvsem pa na Koroškem. Evropski pravni sistemi in socialne varnosti, vključno s slovenskim, temeljijo na mednarodnih aktih in nacionalnih ustavah, ki nalagajo državi, da skrbi za uresničevanje pravic do socialne varnosti za prebivalstvo. Pravice po posameznih področjih bom poskušala v prispevkih, ki bodo objavljeni v bodočih številkah Viharnika pod rubriko Socialni izzivi, bolj natančno opisati in izpostaviti določene probleme ter dileme v zvezi s tem.

Danes se v okviru socialnega zavarovanja plačuje zavarovanje za primer brezposelnosti, zdravstveno zavarovanje, pokojninsko, invalidsko zavarovanje in socialno varstvo ter družinsko varstvo, da se nam v primerih bolezni, invalidnosti, starosti in brezposelnosti zagotovijo varnejše življenje ter najnujnejša sredstva za obstoj.

Področja socialne varnosti so:

- zdravstveno zavarovanje,
- pokojninsko in invalidsko zavarovanje,
- zavarovanje za primer brezposelnosti,
- socialna varnost družine in
- socialno varstvo.

Opredelimo nekaj splošnih pojmov socialne varnosti. Zdravstveno zavarovanje je v Sloveniji obvezno za vse osebe, ki izpolnjujejo z Zakonom o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju predpisane pogoje.

Vključitev v **pokojninsko in invalidsko**

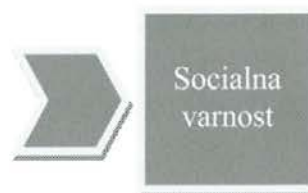
zavarovanje, ki je del socialnega zavarovanja, pomeni uresničitev ustavne pravice do socialne varnosti, zagotovljene v 50. členu Ustave Republike Slovenije. Država ureja obvezno zdravstveno, pokojninsko, invalidsko in drugo socialno zavarovanje ter skrbi za njihovo delovanje.

Z zavarovanjem za primer **brezposelnosti** se zavarovancem zagotavljajo pravice za čas, ko so brez svoje krivde ali proti svoji volji brez zaposlitve, in pravice v primeru, ko postane njihovo delo nepotrebno.

Pod **socialno varnost družine** uvrščamo ukrepe, ki omogočajo usklajevanje družinskega in delovnega življenja, enakost priložnosti med spoloma in horizontalno redistribucijo dohodka v korist posameznikom z otroki z ukrepi, kot so otroški dodatek, davčne olajšave zaradi otrok, porodniški in starševski dopust, denarna pomoč ob rojstvu otroka, starševski dodatek, dodatek za veliko družino, pravica staršev do skrajšanega delovnega časa in dostopnost do javnih programov za varstvo otrok.

V najširšem pomenu **socialno varstvo** pomeni zagotovitev najnujnejših sredstev za življenje tistim, ki tega sami ne zmorejo. Pravica ni nujno vezana na zaposlitev, torej je namenjena vsem prebivalcem. Dajatve in storitve so po meri potreb upravičenca,

te potrebe pa se seveda morajo dokazati. V kolikor pogledam o obseg upravičencev zavarovanj

po področjih socialne varnosti, se njihovo število razlikuje. Najmanjše število upravičencev do nadomestil je v primeru zavarovanja za brezposelnost (upravičenci so samo tisti, ki so zaposleni – ti so obvezno zavarovani za primer brezposelnosti), število upravičencev se poveča na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja, največje pa je na področju zdravstvenega zavarovanja. Vsakdo, ki pa se znajde v socialni stiski in težavah, je seveda upravičen do nekaterih storitev socialnega varstva. Viri socialne varnosti se predvsem financirajo iz davkov (glavni del financiranja je zagotovljen iz republiških in občinskih sredstev) in prispevkov zavarovancev (plačuje zavarovanec, če je zavarovanec zaposlen, pa tudi delodajalec).

O področjih dela in zaposlitve je veliko govora in prav zdaj, ko smo v predvolilnem času. Na zavodu za zaposlovanje zasledimo, da je bilo januarja letos na Koroškem registriranih 4222 brezposelnih. Moramo pa se zavedati, da je v tem času še par podjetij, ki so v stečaju, in na novo prijavljenih brezposelnih je trenutno še več. Podrobneje pa se bom tej temi posvetila v naslednji številki.

RAČUNALNIŠKE DROBTINICE

Napredek je tako hiter, da komaj sledimo spremembam, sploh kar se tehnologije tiče. Mobilni telefoni, digitalna televizija, računalniki ... Stare vinilne plošče imajo samo še zbiratelji, kaj so kasete z magnetnim trakom morda še vemo, kako živeti brez medmrežja (interneta torej) pa si še komaj predstavljamo. Ne glede na nostalgično gledanje na preteklost pa je vseeno treba iti s časom naprej. Tudi po vaseh in na osamljenih kmetijah je računalnik s povezavo s svetovnim spletom že stalnica ali pa kmalu bo, kar je dandanašnji že skoraj nuja. Ker pa, kot že rečeno, napredek skozi čas drvi z dosti večjo hitrostjo kot mi, nam zelo prav pridejo vsakršne informacije, ki nam olajšajo delo z računalnikom in komunikacijo s svetom.

Zaradi tega smo se odločili v Viharniku uvesti novo rubriko, v kateri bomo vsak mesec našli koristne informacije in podatke v zvezi z računalništvom. Kotiček bo za vas polnil Zoran Laznik, strokovnjak na področju računalništva (MCSA – Microsoft Certified Systems Administrator).

MS Office 2010

Zoran Laznik

22. septembra se je začela uradna maloprodaja slovenskega pisarniškega paketa Office 2010. Prava zgodovina zbirke se je začela leta 1992 z Office 3.0, prva različica za operacijski sistem Windows 3.11. Zbirka je vključevala Word 2.0, Excel 4.0, PowerPoint 3.0 in Microsoft Mail (Outlook). Zbirko programov je takrat tžil samo Microsoft, konkurenca pa je ponujala posamezne produkte, ki so bili

nekateri v posameznih opravilih boljši. Opaznejši preskok naprej je zbirka Office doživela leta 1995. Takrat je tudi izšel stabilen operacijski sistem Windows 95. Oba produkta sta grafično sovpadala. V kasnejših različicah (Office 97, Office 2000, Office XP, Office 2003) je Office grafično ostajal enak, pridobival je pa predvsem nova funkcionalnostih Office 2007, ki je bil izdan skupaj z operacijskim sistemom Vista, je Microsoft označil kot največji napredek po letu 1995. Meniji in orodjarne so bili zamenjani z ikoničnimi trakovi.

Na tej novi podlagi temelji tudi sistem Office 2010, ki je prerastel iz zbirke pisarniških programov v sistem programov, ki se med seboj povezujejo in dopolnjujejo. Office 2010 prinaša številne izboljšave in dodatne funkcije. Od prve različice, ki je vsebovala 150 funkcij, se je do danes njihovo število povzpelo preko 1800. Škoda je, da se večina uporabnikov še zmeraj oklepa zgolj funkcij, ki so bile aktualne v zgodnjih devetdesetih letih prejšnjega stoletja.

Microsoft®
Office
2010

Le banke sodi naj bankir

Bernarda Dretnik,
samostojna premoženjska svetovalka

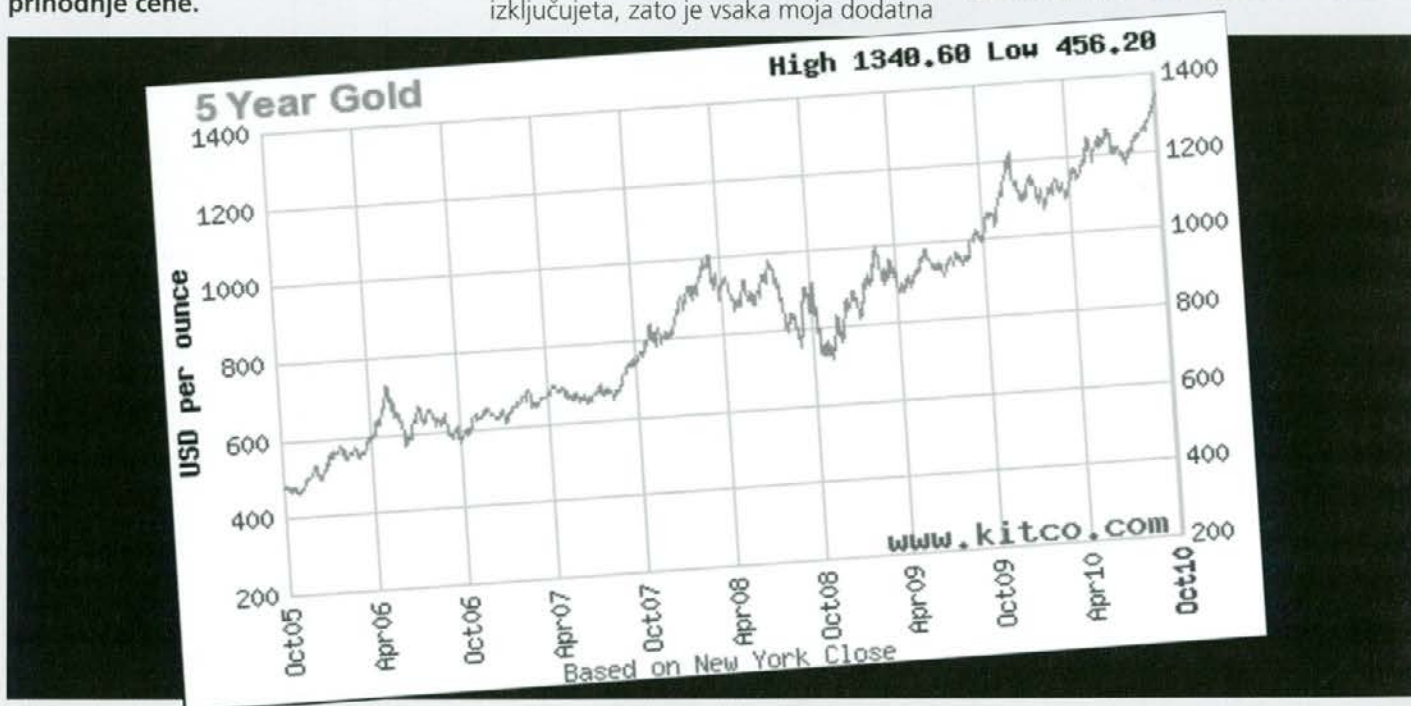
V finančnih časih, ki smo jim danes priča, so plemenite kovine v naložbeni košarici vsakega posameznika nujnost. Temu dejstvu danes ne morejo več ugovarjati niti bankirji, ki so dolga leta zlato označevali z barbarsko relikvijo, ki ne prinaša obresti. Danes pa vse pomembnejše banke aktivno spremljajo trg plemenitih kovin in "napovedujejo" pričakovane prihodnje cene.

različnih analitikov in svetovalcev. Njihovega prihodnjega zaupanja bodo deležni le verodostojni finančniki in prav je tako! Poglejmo, kako je slovenski bančni analitik v svojem članku "razmišljaj" o zlatu:

- zlato je zanimivo za upravljanje portfelja, ker pripomore k zmanjšanju tveganja;
- zlato je samo po sebi zelo tvegana naložba;
- zlato naj ne presega 10 % deleža portfelja;
- zlato naj bi v prihodnjih treh do petih letih izgubilo vrednost, ker je precejeno.

Že površen pogled na prvi dve trditvi nam pove, da se medsebojno izključujeta, zato je vsaka moja dodatna

plemenitih kovin. Z vstopom v drugi krak recesije, ki jo napovedujejo že v letošnjem letu, se bo prava kriza šele začela! Lansko leto je v Ameriki propadlo 140 bank, v letošnjem letu že 122. Zaradi globalizacije bo ta val v dobršni meri slej ko prej pljusnil tudi v evro območje. Reševanje bank ter gospodarstva z velikanskimi finančnimi paketi že do sedaj ni dobrodejno vplivalo na denarne valute, nadaljevanje tega početja pa bo denarne valute uničilo (razvrednotilo). In s tem tudi premoženje tistih posameznikov, ki ga ne bodo uspeli pravočasno in na pravilni način zaščititi. In prav pred devalvacijo denarnih valut, ki že zadnjih deset let v povprečju izgublajo 10 % realne kupne moči, sta srebro in zlato ena najboljših zaščit. Zato je namesto padca vrednosti

Podobne analize se je lotil tudi analitik pred kratkim ustanovljene manjše slovenske banke. No, težko bi temu rekli analiza, ker je bil pregled trga površen in nestrokovnen. Temu se seveda ne gre preveč čuditi, ker analitik pač ni strokovnjak s tega področja, bolj preseneča dejstvo, da se je v branem finančnem dnevniku javno izpostavil s tolikšno količino neverodostojnih podatkov. Očitno meni, da mu bodo zato, ker je bankir, ljudje pač vse verjeli. A ti časi so nepreklicno mimo! V prihodnjih, finančno nepredvidljivih časih bodo ljudje vse manj zaupljivi do

beseda povsem odveč. Ustavimo pa se malo pri tretji trditvi. Ta bi bila morda aktualna pred tremi leti, ko so jo zagovarjali tudi svetovno priznani analitiki trga plemenitih kovin, s katerim se ukvarjajo že več deset let. Danes je ta priporočen delež že precej višji in se giblje okoli 25 %. Dejstvo pa je, da je višina deleža zlata v portfelju vsakega posameznika odvisna predvsem od finančne in gospodarske situacije, njegove finančne zmožnosti ter finančne osveščenosti. Četrta trditev kaže na analitiko popolno nerazumevanje trenutne finančne situacije in nepoznavanje trga

zlata v prihodnje bolj realno pričakovati vedno višjo rast. Lahko tudi do vrednosti, ki se nam danes zdijo nepredstavljivo visoke. In ker se to verjetno ne bo zgodilo čez noč, imate še veliko možnosti, da se pravočasno informirate pri neodvisnih in zaupanja vrednih finančnih svetovalcih. Pristranske analize raznih analitikov pa jemljite z veliko rezerve in z zavedanjem, da želijo biti lojalni in kratkoročno koristni na svojem delovnem mestu, pa čeprav na račun svoje integritete in v škodo svojih strank.

Marija Javornik

1917-2010

Na Mušičevi kmetiji na Brdih se je utrgal list dobrote; še z nasmehom na obrazu je zatisnila oči in utonila v večni sen Marija Javornik. Na pokopališču v Šmartnem jo je v sredo, 22. septembra, na poslednji poti pospremila množica pogrebcev.

Marija se je rodila 1. maja 1917 na hriboviti Mušičevi kmetiji. Štiri otroke je povila njena mama in deklica je odraščala v igri s trojico bratov. Čeprav Levovnikovi družini dela nikdar ni zmanjkalo, je revščina krojila njeno otroštvo in mladost. Domačije zlepa ni zapuščala, vzljubila je polja in travnike. Rada je imela živali in ta majhen košček sveta ji je trosil drobtinice zadovoljstva. V njeno življenje pa je boleče udarjal čas druge svetovne vojne, ki ji je vzela dva brata, in Marija si lep čas ni opomogla. Njeno srce je predramil čas svobode. Res je bila preveč zaupljiva, a je hčerka Milka zmogla blažiti njeno razočaranje.

Ko je ob delu v soseski spoznala Javornikovega Franca, ki je ob Mariji vzljubil tudi njeno deklece, je končno zaživela v trenutkih razumevanja in topline. 24. junija 1949 sta skupno življenje uresničila s poroko. Za oba je bil prelep mesec maj v prihodnjem letu, ko je Marija rodila sinka Stanka. Zanj je vselej našla čas, čeprav ji dela ni zmanjkalo od zore do mraka. Stara hiša je bila potrebna obnove, strojev za delo še lep čas ni bilo. Tudi elektrike ne, saj je v njenem domu prva žarnica zasvetila šele leta 1953. V hlevu je mukalo do sedem govedi, v svinjaku so se oglašali prašiči, a pridna zakonca sta zmogla poskrbeti za vse. Njuno marljivost sta znala ceniti Marijina starša, saj sta jima kmetijo predala že osem let po poroki. Marija je rada zapela, še posebej srečno, ko sta pripeljala v hišo še vodo in ko ju je cesta povezala z dolino. Ljubeče je Marija skrbela za starše in oba s Francem sta bila žalostna, ko sta leta 1966 v treh tednih umrla oba.

Marija je bila vrla kmetica, nam družabna, vesela, ko sta se z možem odločila za druženje na izletu, in srečna, kadar so na vrata potrkali obiskovalci. Ko je zavesa časa zakrila oranje z voli in so okrog hiše ropotali še drugi stroji, se je njeno srce kar smejalo ob tej pesmi napredka. Marija in Franc sta se ponosno ozirala na sina Stanka, ki ju je spoštoval in jima nudil pomoč v slehernem trenutku. Ko se je odločil za gradnjo nove hiše, veselja kar skriti nista mogla. Še vedno sta postorila

marsikaj in celo pri betoniranju temeljev sta zavzeto mešala malto. Na tej privlačni kmetiji je bilo vselej živahno in delovno. Tako so Mariji leta lepega življenja stekla kar prehitro. Kako hvaležna je bila vsem, ki so ju presenetili in razveselili ob praznovanju zlate poroke! Žal jo je že leto kasneje strla in hudo prizadela moževa smrt. Ob sinu ter znancih in prijateljih pa se je zmogla zravnati in spet postoriti kopico stvari. Tako je lažje premagovala žalost in osamljenost. Morda je postajala hoja res počasnejša, a zanesljivo je vsa leta stala na svojih nogah. Po nesrečnem padcu, ko si je zlomila medenično kost, pa se je avgusta znašla v slovenjgraški bolnišnici. Vrnila se je domov, kjer je hvaležno sprejemala pomoč. A nesreča ni mirovala in v prvem septembrskem dnevu si je poškodovala zapestje leve roke. Bolečinam se je pridružila še povišana temperatura in v Brda je pohitelo rešilno vozilo. Po osmih dneh je Marija zapustila bolnišnico in počivala doma. Sleherni dan se je na njena lica prikradel vesel smehljaj. Ob Mileninem božanju in tolažbi je spoznavala, da so oči dobrega prijatelja najlepše ogledalo. Njeno počutje pa tudi vedre besede niso kazale, da bo v ponedeljek le pičlih nekaj minut pred deseto zamrl njen glas in bo onemelo srce.

ZAHVALA

Ni te več pred hišo ne v hiši,
nič več glas se tvoje ne sliši,
če svečko na grobu tvojem bo upihnil vihar,
v naših srcih je ne bo nikdar!

Ob boleči in prerani izgubi drage mame,
stare mame in prababice

Vera Rotovnik

s Tolstega Vrha pri Mislinji

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali cvetje in sveče ter nam izrazili sožalja. Hvala g. župniku za opravljen obred in sveto mašo ter govornici in pevccem za odpete žalostinke.

Zahvaljujemo se vsem, ki se je spominjate z lepo mislijo.

Vsi njeni žalujoči

Dežela škratov 2010

Mateja Uršnik

Komaj smo dočakali tisto jesensko nedeljo, ki jo moja otroka že precej let vsakič znova nestrno pričakujeta. Nedeljo, ko gremo na Zagmajškov vrh na Gmajni obiskat škrate in škratice. Že skoraj mesec dni prej sem morala mojima škratoma sešiti prave škratkovke kape, da sta se lahko tudi onadva poistovetila z vsemi škratki na Gmajni.

Sedem je pravljica številka in tudi mi smo se letos že sedmič odpravili v deželo škratov. Avto smo pustili pri kmetiji Leder in se peš odpravili na Zagmajškov vrh. Po težkem pričakovanju in neštetim: »Mam'ca, a je še daleč?« smo končno prispeli.

Že na vhodu v deželo škratov nas sprejmejo čisto prave škratice in otroške oči še bolj zasijejo od pričakovanih dogodivščin. Seveda moramo najprej kupiti kostanj, ki ga pečejo škratje, in takoj ugotovimo, da smo v čisto posebnem svetu. Pravljicnem vendar, kjer se za evre na da nič kupiti. Pa se odpravimo v škratovo menjalnico, kjer nam naša Babi škratka zamenja evre za škratine. No, in šele potem lahko gresta moja dva škrata k stojnicam po kostanj, kruh z ocvirki, s skuto, po palačinke ter ajdove štruklje z borovnicami, ki so tudi zame najboljša hrana v deželi škratov. Ko se okrepčamo, se zagledata v stojnico z majhnimi škratki iz fimo mase in seveda hočeta vsak svojega za domov. Ko končno "obdelamo" stojnice, me že peljeta na ogled škratkovnega gozda, kjer pokukamo k Žitnim škratom, poslušamo prigode Gozdnega škrata, pri Povodnem možu poslušamo regljanje žabic, ki jih je Povodni mož zajel skupaj z vodo v svoj sod. Babica nam v svoji hiški pove pravljico in že hitimo naprej k Ajdovski deklici, ki na nas gleda kot na majhne mravlje. Povsod iz grmov in iz štorov nas opazujejo škratki. V rovu vidimo Perkmandeljca, kako nagaja rudarjem, opazi nas Gozdni mož, Žalik žene pa nam lepo zapojejo ob glasbeni spremljavi. Iz škratkovnega gozda nas pospremi zvok divje jage in že me otroka spomnita, da moramo obvezno še na drugo stran hriba k Coprnici. Spotoma občudujemo vse lepe domove, ki so jih za škrate en dan prej zgradili otroci iz vrtcev s pomočjo staršev in vzgojiteljic. Na poti čez vrh se še oddejamo s sladkim moštom, ki ga

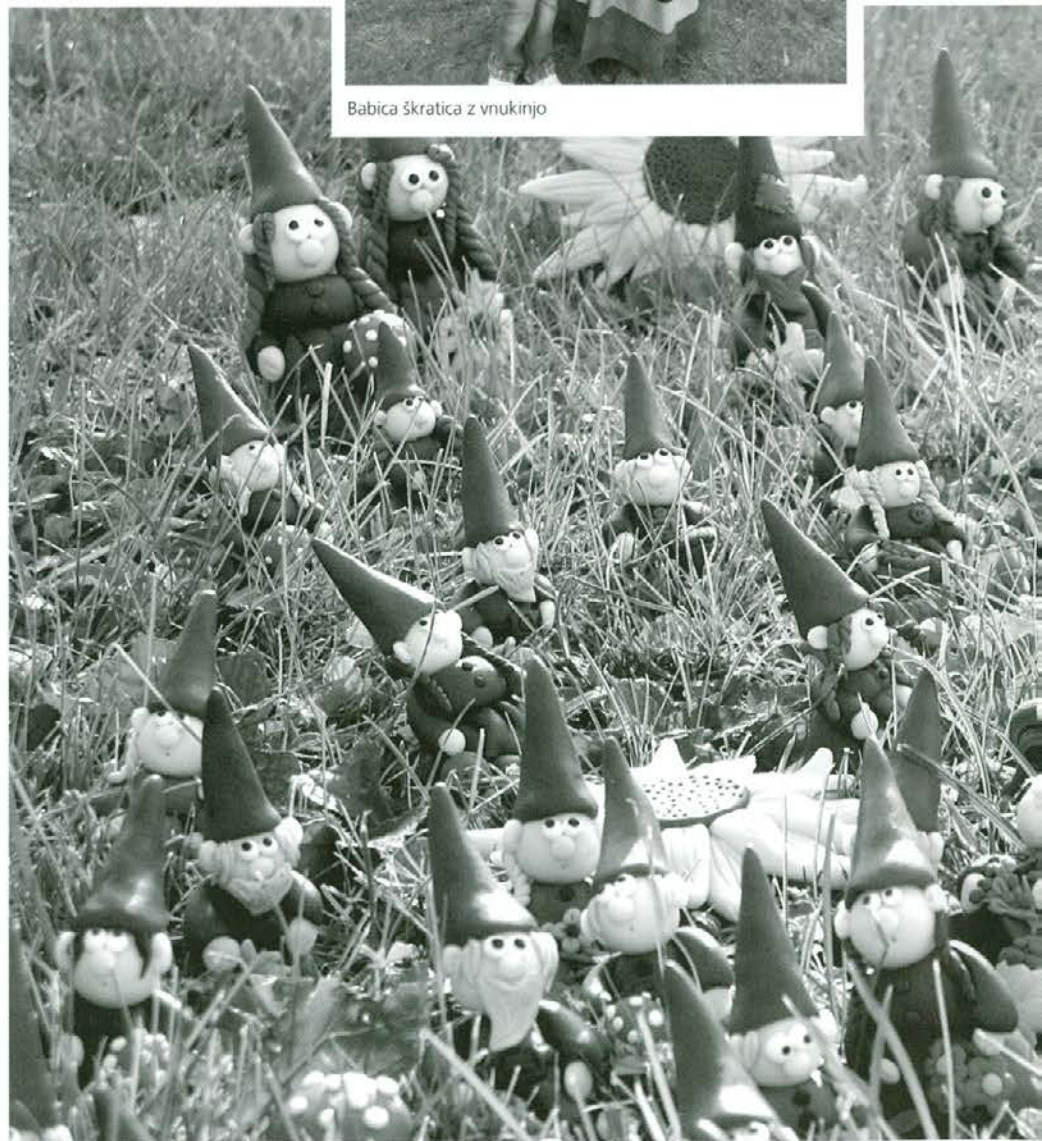
prešata dva škrata, in že smo pri Coprnici. Pokukamo, kakšen zvarek kuha v svojem kotlu, ona pa nas prijazno povabi na ogled svoje hiške.

Zopet se poženemo navzgor po hribu in smo ravno pravi čas pri glavnem odru, kjer se začne lutkovna predstava. Otroci uživajo, da je kaj! Po predstavi lutk me otroka zopet vodita v škratov gozd. Za pot domov si še enkrat privoščimo ajdove štruklje in seveda se gremo poslovit od Dedija škrata, ki nam še enkrat nalije sladkega mošta. Težko se je odločiti za odhod iz pravljicne dežele, pa vendar se za eno leto poslovimo od vseh škratov in škratic in se podamo proti domu. Ko gremo peš navzdol do kmetije, kjer smo pustili avto, sta Nina in Lovro še vedno čisto prevzeta od obiska v deželi škratov in vso pot domov in še doma veselo

pripovedujeta, kaj vse sta doživela na to lepo jesensko nedeljo. Zaspita seveda vsak s svojim majhnim škratkom ob vzglavju in verjamem, da so se jima ta bitja prikradla tudi v sanje.

Babica škratka z vnukinjo

**ZAVARUJTE
SVOJE PREMOŽENJE
NA NOVO VREDNOST!**

ZM
ZAVAROVALNICA MARIBOR

O P A

PREMOŽENJSKO ZAVAROVANJE
Z OSEBNO IN PRAVNO ASISTENCO
NA NOVO VREDNOST

080 19 20 • www.ZavarovalnicaMaribor.si

Zares majhni škratki
(KORU handmade, fimo masa)

Le kaj sta fantu
skrila v naročje?

KORU handmade

Viharnik

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

Izdaja:
Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Voranečev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 39 480
faks: 02 88 42 684
e-mail: viharnik@gg-sg.si

Direktor:
Silvo Pritrznik

Glavna in odgovorna urednica:
Ida Robnik

Uredniški odbor:
To številko je uredila Marta Krejan

Lektorica:
Marta Krejan, prof.

Naslovnica:
Foto: Mateja Uršnik
Na naslovnici: Jožica Grobelnik
z vnukinjo Nino

Oblikovanje in grafična priprava:
Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

Tisk:
ZIP center, d.o.o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je
Viharnik proizvod informativnega značaja (tč. tarifne številke 3).

Tatjana se je na razstavo pripravljala celo leto, in sicer je zbrala semena, jih posadila in množico raznovrstnih buč vzgojila na svoji njivi. Pri organizaciji prireditve in razstave so pomagali sosedge, prijatelji in ostali ljubitelji buč.

Letošnji festival je zaznamovala izdaja priložnostnih pisemskih znamk s fotografijami buč, obenem pa je bil izdelan tudi žig.

Prireditev je odprl predsednik Kulturnega društva Darko Zavrl, govornici in organizatorki Tatjani Krejan Košan pa se je na odru kasneje pridružil še župan Matjaž Zanoškar, ki je poskušal Tatjano pregovoriti, da bi festival organizirala še naslednje leto, saj je namignila, da tega ne bo več počela; Tatjano je namreč izčrpalo celoletno delo že več let zapored. Četudi je ta festival bil peti po vrsti, so se bučne prireditve odvijale že pred tem na različnih lokacijah (prvič v Dravogradu leta 2001) in vedno je bila pobudnica in organizatorka Tatjana.

Bučni festival

Marta Krejan

Tatjana Krejan Košan, Kulturno društvo Stari trg, Društvo kmetijskih inženirjev in tehnikov Koroške, je 17. septembra letos izpeljala že 5. festival buč v Starem trgu pri Slovenj Gradcu. Avtorica lansko leto izšle knjige Pisane buče je prireditev popestrila z bučnim žurom, ki se je tudi letos odvijal pod streho v kulturnem domu, domiselno razstavljene buče na dvorišču in zelenici pred njim je namreč zalival dež.

V dvorani sta se pod bučnimi in drugačnimi dobrotami dobesedno šibili dve veliki mizi, ki sta se začeli prazniti takoj, ko je bil uradni del prireditve za nami. Sladkanje in druženje je spremljal trio Suha južina. Bučo velikanko na odru je izdelal Luka Popič.

Novost v letošnji Almini trgovini je bila prodaja pirine moke. Da se Alma (levo) ni izgubila v obilici dela, ji je pri prodaji pomagala prijateljica Ines (desno).

